

KERKWEGELS OP HET GRONDGEBIED VAN STEKENE EN KEMZEKE

© Overname uit het tijdschrift van de Heemkundige kring d'Euzie
Stekene jaargang 11 nr 4 1992 ©

INLEIDING

Stekene heeft van oudsher zeer veel wegen gehad. De uitgestrektheid van de gemeente en haar landelijk karakter zijn daar niet vreemd aan. Dat de gemeente zich bewust is van dit patrimonium heeft zij duidelijk aangetoond door het ontwerpen van een zevental wandelroutes en het uitspelen van de landelijke wegen als een toeristische troef.

Het is dan ook verwonderlijk dat enkele jaren na het uitstippelen van die wandelroutes, er twee door (boze ?) eigenaars werden afgesloten. Zo werd op de Abelenroute de weg afgesloten die achter de Boudelostraat ligt ! En op het Meeuwkenspad, een wandelroute die werd ontworpen in samenwerking met Vakantiegenoegens Stekene, werd vlak na het inwandelen een weg in de Bekaf afgesloten.

Omdat het verdwijnen van jarenlange, zoniet eeuwenlange gebruikte wegen veel kwaad bloed zet en alleszins te betreuren is, hebben wij gemeend een inventaris te moeten opmaken van alle kerkwegels te Stekene. De aanleiding hiertoe was het streven van enkele inwoners van Stekene naar het heropenen van afgesloten kerkwegels. En het besef dat door de nalatigheid van de gemeentelijke overheid een deel van ons patrimonium dreigt verloren te gaan.

Het doel van dit artikel is dan ook vierledig:

1. Het in kaart brengen van alle Stekenese kerkwegels en het bestaan van die wegels kenbaar maken.
2. De historiek en het juridisch aspect verduidelijken om zo vele misvattingen uit de wereld te helpen.
3. De initiatieven die reeds genomen zijn tot het heropenen van een kerkwegel kenbaar maken en steunen, en waar mogelijk nieuwe initiatieven nemen in samenwerking met die Stekenese verenigingen die dezelfde intenties hebben.
4. De alarmbel luiden omdat Stekene zijn landelijk karakter dreigt te verliezen. Door het stelselmatig omvormen van recreatieve gronden in woonwijkjes worden de gewestplannen omzeild.

Als we hierbij geholpen hebben tot de instandhouding van de kerkwegels te Stekene en het bewaren van het prachtige natuurpatrimonium van de gemeente, zullen we ons zeer gelukkig voelen.

Wij weten dat wij in dit streven niet alleen staan.

1. HISTORIEK

1.1. Sinds 1830

Het begrip "kerkwegel" is in de volksmond voldoende bekend als de weg die naar de kerk - en het centrum errond - leidt, en dit volgens het kortste traject. Langs die kerkwegels, die zich dwars door de velden slingeren, kon men vlugger afstanden afleggen.

Na de Belgische Onafhankelijkheid in 1830 ging men stelselmatig het land in kaart brengen. Welke stukken waren privaat en welke werden publiek gebruikt ? De stukken die publiek gebruikt werden - en sinds jaren of eeuwen - kregen in de toenmalige officiële Franse taal de naam "sentier" (voetweg) of "chemin" (buurtweg). Het onderscheid ligt vooral in de graad van toegankelijkheid: de sentiers of voetwegen hadden een breedte van ongeveer 1 m. en waren dus enkel te voet begaanbaar.

Het zijn deze sentiers die we als kerkwegels beschouwen. Voor Stekene zijn er 34, die in de "atlas der buurtwegen" genummerd zijn van 48 tot 83. Deze Atlas der Buurtwegen kwam tot stand in 1843 en bleef tot vandaag de basis voor het Belgisch wegenbestand.

Het is vanzelfsprekend dat er in een tijdsspanne van 150 jaar in een gemeente veel verandert, en dat de kerkwegels niet meer de functie vervullen die ze in 1840 hadden. Bepaalde gebiedsdelen van de gemeente kregen een andere bestemming. De modernisering en mechanisatie van de landbouw, samen met de noodzakelijke perceelsvergroting dient als oorzaak vermeld te worden. Vooral de gewoonte de kerkwegels te gebruiken verminderde sterk. De opkomst van de fiets, de auto en het openbaar vervoer deed het aantal voetgangers ontzaglijk dalen. Dit betekende dat veel landwegen verkommerden, met verval of inpalming als resultaat.

Volledigheidshalve dient ook de houding van de bestuurlijke overheid aangestipt te worden. Want het behoort tot één der taken van de gemeentelijke overheid om te waken over haar voetwegen, waaronder ook de kerkwegels ressorteren.

1.2 Voor 1830

Alle voetwegen die behandeld worden, worden nu in één adem "kerkwegel" genoemd. Hun oorspronkelijke betekenis is momenteel niet zo vanzelfsprekend hoewel men in het verleden een onderscheid maakte, al naargelang van het gebruik:

- Kerkwegel is de weg naar de kerk.
- Molenweg is de weg naar de molen.

- Borreweg is de weg naar de bron.
- Lijkweg is de weg die de dode volgde naar de kerk, via een omweg.
- Pestwegel vindt haar oorsprong tijdens de pestepidemieën.
- Veldweg is zowel de weg die de landbouwer gebruikte om naar het veld te trekken, als de weg waar de koeter of koewachter zijn dieren liet grazen.
- Bosweg, weg voor houthakkers en jagers.
- Tragel, weg om de scheepjes op sleeptouw te nemen langsheen de kanalen.
- Bruidsweg, de weg die de bruid volgde naar de kerk.
- Marktweg, de weg naar de markt zoals landbouwers wekelijks deden met graan, melk en boter. Maar ook om de dieren naar de jaarmarkt te brengen.

Voetwegen werden nu eenmaal gemaakt om ze te gebruiken in het dagelijks bestaan, om nutteloze omwegen te vermijden. Vanaf de eerste menselijke aanwezigheid, ontstonden er wegen en wegels. Het gebruik en de natuurlijke hindernissen bepaalden hun ligging.

Al naar gelang de gronden in cultuur werden gebracht, de woonkernen zich uitbreidden en de bevolking in aantal toenam kregen heel wat wegen en wegels een blijvend karakter met een vaste ligging. Ook al verdween de oorspronkelijke bestaansreden, het gebruik om totaal andere redenen bevestigde haar bestaan.

De kerkwegel, de smalle voetweg, is echter zeer arrogant. Deze wegels lieten zich enkel ombuigen door natuurlijke hindernissen en in tegenstelling tot de normen in onze huidige samenleving, hielden deze wegels geen rekening met eigendom of perceelindeling.

Er bestaan nog tal van voorbeelden waar wegels de percelen overhoeks doorkruisen tussen de vruchten van het veld. Vaak liep een kerkwegel dwars over een boerenhof. Zulke kerkwegels werden in latere perioden wel verlegd op een aanpalend perceel. Als dat perceel in andere handen kwam en bebouwd werd met een "doening", gingen de poppen aan het dansen. Meestal ten nadele van het hof waarvoor het oorspronkelijk gediend had.

Niet de kerkwegel is arrogant, haar ligging en haar bestaan kenmerken de mentaliteit uit vroegere eeuwen waar de mens een vrije loop had (zoals nu poezen dat nog hebben). Zelfs als er geen wegel was, kon niemand aan de goe-gemeente een doorgang verhinderen. Dat men zich in vroegere eeuwen niet stoorde aan de vrije loop van de mens, ligt vooral in de eigen aard van de mens die meestal onbewust, bijna blindelings in zijn eigen voetsporen loopt, hoe vaak of hoe weinig een bepaalde route gevolgd wordt.

Zelfs op onze geplaveide wegen kan men zien hoe een voetganger die regelmatig een zelfde route volgt, telkens op dezelfde plaats de weg oversteekt. Het zijn allicht verwarde geesten die kris-kras hun eigen sporen door-kruisen.

"Zo die nieuwe en onbehoorlijke wegen maakt over de lieden gronden, daar vanouds geen weg gelegen was en heeft die lieden daartoe hun horden daartoe omworpt, de wissen af te wringen, afsnijdt of ontbindt, ende open laat staan naar dat hij gepasseerd is, boete 20 schellingen." (1)

Met deze verordening placht men de vrije loop in te dijen.

Er bestaan in Vlaanderen nog enkele gemeenten, als Temse en Ronse, die jaarlijks, gedurende de grote ommegang, over tientallen kilometers kerkwegels stappen.

Ook Stekene had in vroegere tijden zijn grote ommegang. Ieder jaar op de zondag onder het octaaf van Sacramentsdag (le kermis), vertrok de ommegang 's morgens. Muzikanten voorop, gevolgd door een groep kinderen, daarachter de reliekhouder, een groot kruis gedragen door 19 man. Dan volgden de schepenen met toortsen de gilden, de broederschappen en de Stekenaars. De priesters gingen niet mee, zij werden met een wagen naar de stopplaatsen gevoerd, zoals de Preeckeecke, waar een mis werd opgedragen. Hiervoor werden ze vergoed door de gemeente.

De ommegang was niet door de kerk of een priester ingesteld, maar is een zeer oud gebruik dat werd ingekleed volgens de mode van de tijd. De oorspronkelijke betekenis van de ommegang is te vinden in het controle-systeem van de oudere samenleving. Een dorp of nederzetting maakte bijtijds een rondgang om het eigen gebied te controleren en het territorium af te bakenen. Belangrijke gebeurtenissen werden gezamenlijk uitgevoerd; handelingen in een vaste vorm gegoten (rituelen). Het feest dat daarop volgde duidde het belang aan van de gebeurtenis. Om de overdracht te verzekeren kregen de kinderen een vooraanstaande plaats in het gebeuren, zodat latere generaties het nut ervan zouden inzien.

De organisatie van de ommegang lag in de handen van de schepenen; zij droegen de toortsen, zij moesten de vlam brandend houden. Democratie in de zuiverste vorm?

Indien de Stekense ommegang nog zou bestaan hebben zoals in Temse of Ronse, zouden er nog heel wat kerkwegels in gebruik geweest zijn. De overdracht heeft gefaald, de controle is weggevallen, de toortsen werden gedoofd. Het onderzoek naar de grote ommegang van Stekene moet nog begonnen worden.

De huidige breedte van de kerkwegel is bij wet bepaald op 1 meter. In vorige eeuwen werd de wegel op verschillende wijzen aangeduid. Er is sprake van 5 voeten, 6 voeten; dat kan gemakkelijk afgemeten worden al naargelang de maat van de voet. Een derde omschrijving is ook meetbaar maar de achtergrond, het hoe en waarom, is voor een logisch denkend mens uit de 20ste eeuw onbegrijpelijk:

"Voorname kerkwegels moeten zo breed zijn, dat 2 mannen een bruid tussen hen ter kerke kunnen leiden."

Waarom is er hier sprake van een bruid en niet gewoon een vrouw ? Of waren die mannen niet toevallig haar vader en de bruidegom ? Omdat er sprake is van een bruid, mag verondersteld worden dat een bruiloft een belangrijke gebeurtenis was, met een maatschappelijke betekenis die niet in één dag geklonken was maar over meerdere dagen uitgesmeerd werd.

Over zulke belangrijke gebeurtenissen uit ons persoonlijk leven is nauwelijks onderzoek gepleegd. Dat die tradities in een sleur vervallen zijn, is hoofdzakelijk te wijten aan bureaucratie. Veiligheden, afspraken, zekerheden, plichten, rechten en bewijzen liggen allemaal vervat in wetteksten, die met enkele handtekeningen onderschreven worden en waarvan de ceremonie slechts een symbolische weergave is. In vroegere tijden werden al die overeenkomsten in rituelen vastgelegd, die veel tijd in beslag namen. Er was nauwelijks sprake van symboliek, ieder onderdeel van de ceremonie had een wezenlijke rationale betekenis. Zo ook de bruid met haar twee mannen op die kerkwegel.

Aangezien de bronnen en bibliografie ons in de steek laten is en blijft er enkel onze Boerenbreugel. Zowat elke filosofie heeft Breugel voor haar kar willen spannen, van het humanisme tot het nihilisme. Zonder succes echter. Boerenbreugel is en blijft de heem- en volkskundige die tot in de kleinste details het leven in zijn tijd met een ontzaglijke hoeveelheid gegevens heeft vastgelegd. De objectiviteit waarmee hij zijn volk schilderde tot en met haar kleinste kanten toe, deed hij zonder echt te verneren. Die Breugel schilderde een bruiloftstoet met een bruid en twee mannen op een kerkwegel. De bruidstoet is opgedeeld in twee delen.

Voorop een moezelzakspeler, gevolgd door de bruidegom en daarachter alle mannen. Het tweede gedeelte van de stoet wordt voorafgegaan door een moezelzakspeler, met daarachter de bruid geflankeerd door twee jonge knapen en daarachter alle vrouwen. Het gaat hier wel niet om mannen in de betekenis zoals wij die kennen maar om knapen die voor vol worden aanzien. Zij krijgen immers een belangrijke rol toebedeeld. Vooreerst de rol van overdracht op de volgende generatie. Maar ook als getuigen die het gehele

"De Bruidstoet" - Breughel. Vooraan de bruid tussen twee knapen.
(Brussel - Gemeentemuseum)

gebeuren nauwlettend moeten volgen. Zij worden geacht langer te leven dan het bruidspaar en blijven getuigen tot het einde van hun leven over het verbond van twee vreemde bloeden om bij ieder geschil op te treden en incesthuwelijken te vermijden. Als dank voor hun medewerking kreeg iedere knaap nog een draai om de oren, zodat ze het zeker niet zouden vergeten. Het zijn deze knapen die vandaag in de huwelijksceremonie worden uitgebeeld door de bruidskinderen.

Een volledige historiografie geven over de kerkwegels is onbegonnen werk en geenszins onze bedoeling.

Maar toch willen we een paar feiten aanhalen die iets weergeven over de geest van een kerkwegel.

"Eene kerckwech of borrewech, V voete." (2)

(Een kerkweg of bronweg van 5 voeten)

"Dit zijn pointen daer niemant af ghevryt en mag zijn... van keercweghe." (3)

(Kerkwegels zijn punten waarvan niemand kan ontslagen worden.)

"Dat een ieghelyk de kerckwegels behoorlyk reparere en onderhoude." (4)

(Dat iedereen de kerkwegels behoorlyk herstelt en onderhoudt.)

"Welke vurs. kerckwegen wyt sullen syn, dat twee man eyn bruyt tusschen hon ter kercken moogen leyden." (5)

(Voornoemde kerkwegel moet zo breed zijn, dat twee mannen een bruid ter kerke kunnen leiden.)

"Elck moet behoorlyk onderhouden de bruggen ende lenen van alle merct kerck en meulenwegen en andere van oudts tyden aldaer gnelegen hebbendae, op boete van 10 schellingen en ghemaakt te worden op zynen kosten en men sal innegaan van de brugge naast de kerck." (6)

(Elk moet de bruggen met de leuning van alle markt-, kerk-, en molenwegen en andere die er reeds lang zeer lang zijn, behoorlyk onderhouden op straf van 10 schellingen boete en de brug zal gemaakt worden op zijn kosten.)

Deze laatste ordonnantie werd gegeven tijdens de 80-jarige oorlog, toen wel wat meer dan alleen de kerkwegels verwaarloosd werden. Toch leek het voor hen belangrijk genoeg om er wat aan te doen.

Uit deze ordonnantie blijkt ook dat:

1. de bruggetjes leuning hadden, iets wat nog enkel op idyllische plaatjes te zien is.
2. men toen in 1619 zelfs ook niet meer wist hoe oud de wegeltjes wel waren en waar ze allemaal voor hadden gediend.

3. het onderhoud van bruggen en wegen ten laste viel van de eigenaars.
 4. er een bruggetje was naast de kerk, maar dat valt buiten ons onderwerp.
- De feitelijke gegevens belandden na het gewoonterecht in het officiële rechtsgebruik.

Voetnoten

1. Fonds Marcellijn Dewulf
2. Rekenh. van Brabant, reg. 136 fol. 260 (24 april 1510)
3. Onderscheef van Uckele ende van Brussele
4. De Potter en Broeckaert, Boekhoute
5. Middelnederlandsch woordenboek, Verdam, Leiden 1894
6. Ordonantie Land van Waas 1619

3. INVENTARISATIE

3.1 Inleiding kerkwegels fusiegemeente Stekene

Omdat de kadasterplannen niet toegankelijk zijn voor publikatie, zijn we voor de inventarisatie van de kerkwegels enkel uitgegaan van de Atlas der Buurtwegen van Stekene en Kemzeke en de situatie ter plaatse.

Door deze beperking zijn we er ons van bewust dat er onjuistheden kunnen voorkomen in de lokalisatie van de wegels.

De Atlas der Buurtwegen maakt immers geen exacte lokalisatie van de wegels mogelijk. Bovendien kan het gebeuren dat kerkwegels die ogenschijnlijk op de plaats liggen zoals aangegeven in de Atlas der Buurtwegen zich in een tijdspanne van 150 jaar enkele meters verlegd hebben.

Van alle kerkwegels hebben we getracht de ligging zo getrouw mogelijk weer te geven, aan de hand van de kaarten van het Nationaal Geografisch Instituut. De kerkwegels zijn uitgetekend op de kaart 14/4 Stekene (schaal 1/10.000).

De Boudelowegel te Stekene en de Boterwegel, de Bekwegel en de Trompwegel te Kemzeke zijn om praktische redenen weergegeven op een samengestelde kaart schaal 1/25.000.

In de Atlas der Buurtwegen van Klein-Sinaai zijn er geen wegen die als (kerk)wegel zijn geregistreerd.

De eigenlijke beschrijving van de wegels is onderverdeeld in drie deeltjes. De ligging, beschrijving en evaluatie. Voor de wegels die praktisch verdwenen zijn hebben we ons beperkt tot de ligging.

3.2 Kerkwegels Stekene, volledig of gedeeltelijk in gebruik.

3.2.1 SINT-ANDRIESWEGEL

1. Ligging

Voetwegel met nr. 73 in de Atlas der Buurtwegen van Stekene. Totale lengte 746 m. (zie kaart 1).

De Sint-Andrieswegel verbindt het Riet met de Nederlandse wijk Sint-Andries. Hij vertrekt in het Riet ter hoogte van de huisnummers 34-43 en loopt evenwijdig met de Mosseldreef dwars door de Rietpolder tot aan de Zoutevaart, de Belgisch-Nederlandse grens.

2. Beschrijving

De Sint-Andrieswegel kan ingedeeld worden in drie delen: een straatgedeelte, de wilgendreef en een doodgemaakt gedeelte dat opgelost werd in een weiland. Beginnende aan het Riet hebben we eerst, over een afstand van

ongeveer 200 m., het straatgedeelte: de weg is verhard en heeft de functie van woonstraat. Hierna gaat de weg over in wat we omschrijven als de wilgendreef. Aan de linkerkant bevinden zich wilgen, een beek en een weiland, rechts een gracht en weiland. De weg is hier 5 m. breed maar door een jarenlang ongebruik herschapen in een ruigte. Afgerukt wilgenhout, varens, brandnetels en braamstruiken maken de weg moeilijk begaanbaar. (zie foto 1) Maar de rust en de waarnemingen van de weidelandvogels (o.a. scholeksters, kieviten, eenden, patrijzen ...) en het zicht op de hoogte van het voormalige fort de Touve maken de wandeling zeker de moeite waard. De wilgendreef gaat over in een doodgemaakt stuk, dat nu weiland is. Na ongeveer 300 m. eindigt de weg op de Zoutevaart.

De weg is wat men noemt een "oorlogsweg": wanneer tijdens de oorlog de grens gesloten wordt, is ook de Tragel, die praktisch op de grens ligt, gesloten. Voor de mensen die op de Tragel wonen is de Sint-Andriesweg op dat moment de enige verbinding met de rest van het land. De weg was dan ook, zowel tijdens als na de oorlog, een veel gebruikte smokkelweg.

Foto 1 Sint-Andriesweg
moeilijk begaanbare ruigte

3. Evaluatie

Hoewel de Sint-Andrieswegel op dit moment maar voor 1/3 in gebruik is, zou hij perfect kunnen ingepast worden in de bestaande Stekense wandelroutes. Het autovrije gedeelte van de Sint-Andrieswegel zou een extra dimensie aan de wandelroute kunnen geven.

3.2.2. MOSSELDREEFWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 72, met een totale lengte van 1267 m. Zie kaart 1. De Mosseldreef begint in de Oudestraat, kruist het Riet en loopt dan evenwijdig met de Sint-Andrieswegel door de Rietpolder. Het begin van de Mosseldreef in de Oudestraat is door het jarenlange ongebruik niet meer te herkennen in het landschap. Het tweede gedeelte van de wegel begint in het Riet en is aangegeven door de bewegwijzering van het Meeuwkespad. (Zie foto 2). De Mosseldreef komt uit aan de Zoutevaart, ter hoogte van de Boskreek.

Foto 2 Mosseldreefwegel aan het Riet
met bewegwijzering aangebracht door 'Vakantiegenoegens'

2. Beschrijving

Een eerste gedeelte van de Mosseldreef, Oudestraat-Riet, is volledig ingepalmd, deels door een woonverkaveling, deels door akkerland. Het tweede gedeelte, Riet-Zoutevaart of Tragel, is volledig intact. Het begin

van de wegel heeft wel een kleine moeilijkheid omdat het de verbinding is tussen weiland en open koestallen. Maar eens deze hindernis genomen, hebben we een prachtige wandelweg naar de Boskreek. Vooral in de maand juni is een wandeling de moeite waard, want dan staat over de gehele lengte van de dreef gele lis in bloei.

De Mosseldreef is, zoals de Sint-Andrieswegel, een oorlogswegel. In vredestijd deed zij dienst als de "weg naar Holland" voor de mensen die gingen werken in 't vlas, of als de weg naar de boskreek voor vissers. Op dit moment is de Mosseldreef opgenomen in de wandelroute "Meeuwkesdreef". Hier moet zeker de verdienste vermeld worden van VAKANTIEGENOEGENS, die in haar ijver om de Stekense wandelwegen open te houden, het Meeuwkespad gecreëerd heeft. Jammer genoeg is ondertussen een deel van de route, aan de Zandstraat, afgeloten voor het publiek.

3. Evaluatie

De Mosseldreef verdient zeker de aandacht die Vakantiegenoegens haar gegeven heeft in haar wandelroute. Al is de wegel vrij te bewandelen, toch zorgt de prikkeldraad op de plaats waar de koeien de wegel oversteken, bij de wandelaars voor enige drempelvrees. Dit stukje weg is ook niet te nemen zonder laarzen. Misschien kan in de toekomst hieraan iets gedaan worden.

3.2.3 SPEELHOFDREEFWEGEL

1. Ligging

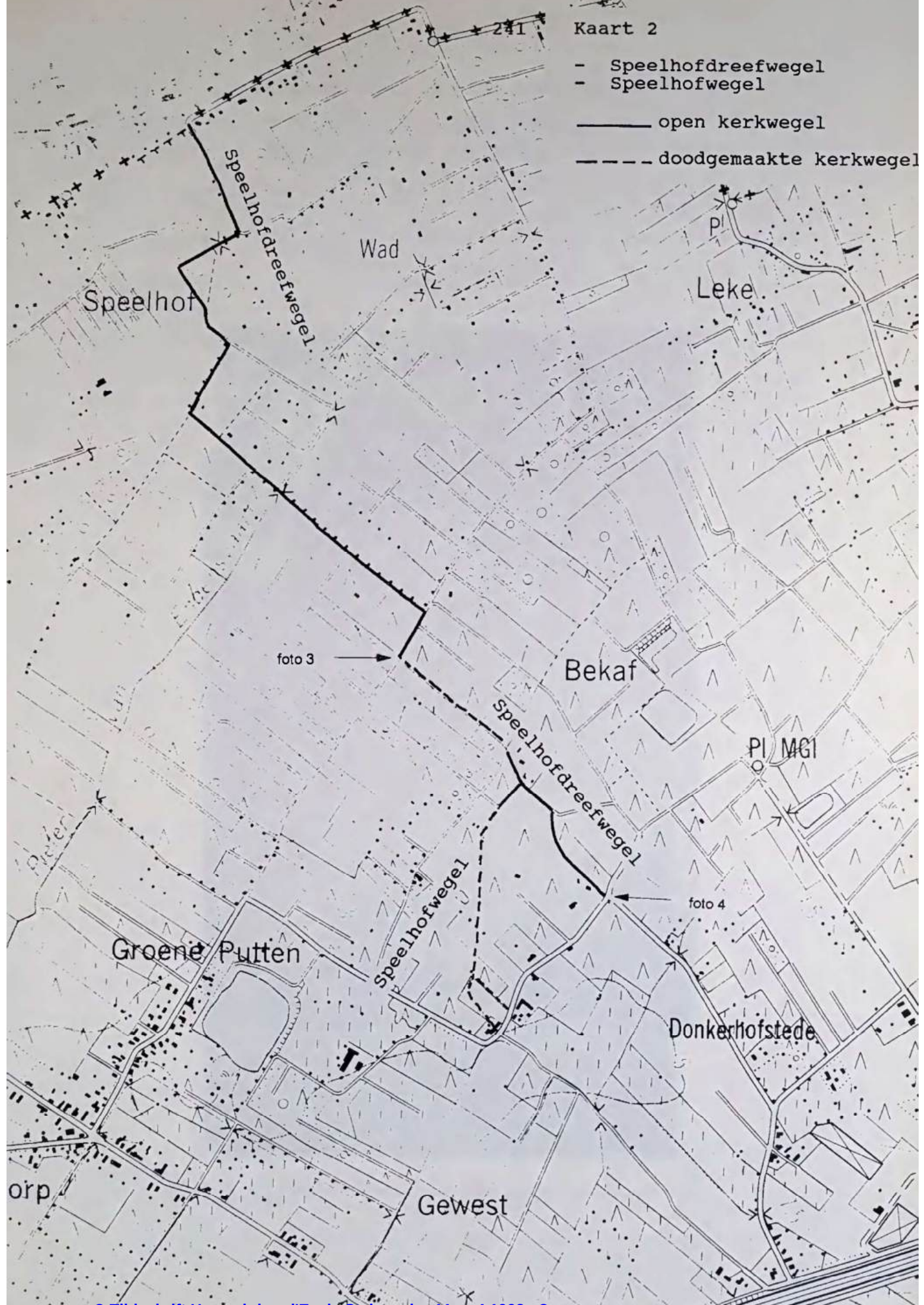
Voetwegel nr. 75, met een totale lengte van 2210 m. (Zie kaart 2). De wegel begint aan de Donkerhofstedestraat en loopt over een smal bospaadje richting Boscaféke. Voorbij het hek van het Boscaféke volgt de wegel de parking en loopt dan ongeveer 250 m. door een bos (in onbruik geraakt stuk) waar hij uitkomt in de Lange Dweersstraat. Nu 100 m. naar rechts en dan naar links. Ondanks de borden "PRIVAAT WEG" (waar vindt men die niet in Stekene) is dit een buurtweg. De wegel verder volgend komt men aan het Speelhof.

2. Beschrijving

De Speelhofdreefwegel begint aan de Donkerhofstedestraat en loopt door de bossen van de Bekaf, Kriekerije en het Speelhof naar de Hollandse grens. De wegel is bijna volledig in gebruik op een kleine 350 m. na. Hij is gesitueerd in een bosrijke omgeving. Maar jammer genoeg duikt hier de typische Stekense plaag van de illegale woonhuizen in een recreatiezone op. Een eerste gevolg is dat de wegel meer en meer gebruikt wordt door

Kaart 2

- Speelhofdreefwegel
- Speelhofwegel
- open kerkwegel
- doodgemaakte kerkwegel

auto's. Het storten van verbouwingsafval is een tweede gevolg.

De Speelhofdreefwegel is bijna integraal opgenomen in de Stekense wandelroute "Speelhofroute". De kerkwegel kan zich dan ook verheugen op de belangstelling van vele wandelaars. Het gebruik van de wegel is in de laatste tien jaar toegenomen, vooral door de wagens van de weekendverblijvers en de recreanten van het Boscaféke. Een deel van de kerkwegel is trouwens ingenomen door de parking van het Boscaféke.

Foto 3 Speelhofdreefwegel ter hoogte van de Lange Dweersstraat waar de wegel in het bos verdwijnt

3. Evaluatie

De Speelhofdreef en de streek errond heeft de laatste jaren fel geleden onder de druk van verkavelaars. De streek heeft daardoor veel van zijn aantrekkingskracht verloren. Waakzaamheid vanwege het gemeentebestuur op de naleving van het gewestplan en de stedenbouwkundige voorschriften is het minimum dat wij kunnen vragen.

In de beschrijving van de Speelhofroute staat een gedeelte van de kerkwegel aangeduid als: "een private weg". Hopelijk kan dit kleine foutje in een volgende editie rechtgezet worden. Positief is dat de wegel deel uitmaakt van een wandelroute. Misschien kan het (nog) niet gebruikte deel van de wegel (bos) in de toekomst ook deel uitmaken van die wandelroute.

Foto 4 Speelhofdreefwegel aan de Donkerhofstedestraat

3.2.4 SPEELHOFWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 74, totale lengte 612 m. (zie kaart 2)

De Speelhofwegel is de verbinding tussen de Speelhofdreefwegel en de Vogelzangstraat. Meer bepaald de hoek Vogelzangstraat en de Korte Dweersstraat. Voor 1938 werd de wegel verlegd en kwam hij uit in de Korte Dweersstraat. Deze situatie werd officieel bestendigd in 1964.

2. Beschrijving

De Speelhofwegel vertrekt ter hoogte van het Boscaféke haaks op de Speelhofdreefwegel. Na $\pm$ 50 m. verdwijnt hij in een bos. Ook langs de kant van de Korte Dweersstraat is geen spoor meer van de kerkwegel te bespeuren.

De Speelhofwegel vormde samen met de Beukedreefwegel een verbinding van het Speelhof met de Teerling. Ondanks een officiële aanpassing van de wegel in 1964 is hij sinds de jaren '50 opgelost in het landschap. Het waren waarschijnlijk oorlogssmokkelaars die er als laatsten (nuttig) gebruik van wisten te maken. Oud-boswachter Gerard David heeft hem in geen geval in gebruik geweten.

3. Evaluatie

Aangezien de wegel, op een kleine 50 m. na, volledig verdwenen is vrees ik dat wij hem als verloren moeten beschouwen.

3.2.5 BUKEDREEFWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr 68. (zie kaart 3)

De Bukedreefwegel is, hoe eigenaardig ook, een verbindingsweg tussen de Vogelzangstraat en de Vogelzangstraat. De wegel begint aan huisnummer 11 en loopt in noordwestelijke richting waar hij na $\pm$ 1200 m. opnieuw een aansluiting maakt met de Vogelzangstraat, die hier een zandweg is. De wegel wordt ongeveer halfweg doorsneden door de expresweg.

2. Beschrijving

Het eerste deel van de wegel, Vogelzangstraat -expresweg, is nog volledig intact. Beginnende aan de Vogelzangstraat nr.11 heeft de wegel een lichte verharding. In dit gedeelte staan enkele woonhuizen. Verderop ligt de wegel er nog wel maar heeft hij blijkbaar zijn functie verloren. Brandresten en steenafval gaan over in brandnetels en braambessenstruiken.

Een weide verder wordt de weg opnieuw gebruikt als landbouwweg, waar hij een aansluiting maakt met de parallelweg van de expresweg. Het tweede gedeelte van de Bukedreef, expresweg - Vogelzangstraat, begint achter het hek van een weekendverblijf. (zie foto 5)

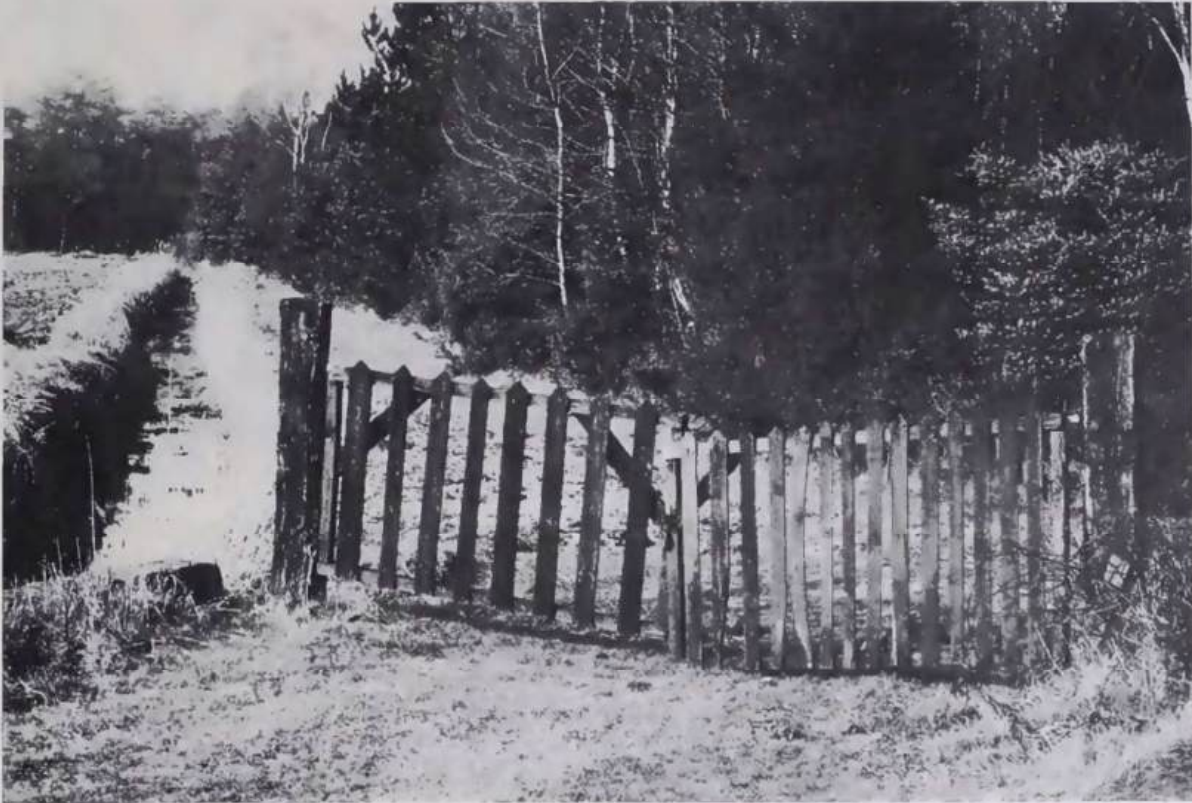

Foto 5: De Bukedreefweg ter hoogte van de expresweg
Of het schaamteloos inpalmen van een buurtweg.

Daarna loopt de weg verloren in een bos. Een 200-tal meter verder duikt de weg opnieuw op en loopt hij tussen akkers en bossen richting Vogelzangstraat.

De Bukedreefweg vormde samen met de Speelhofdreefweg en de Speelhofweg een verbinding tussen het Nederlandse Driehoefijzers en de Stekense wijken Teerling, Hamer, Prinsenstraat en de Heikant. De laatste halve eeuw werd de weg nog enkel gebruikt door landbouwers en in de oorlogsjaren, (wat dacht je) door smokkelaars.

3. Evaluatie

Het eerste gedeelte van de weg is nog min of meer intact. Enkel door hem te gebruiken kan men hem van verder verval behoeden. Maar hoe ? De expresweg is een lelijke hindernis die het pad van de Bukedreef kruist.

Het tweede gedeelte van de Bukedreefweg kan je als verloren beschouwen. Waarschijnlijk heeft de onverharde maar in goede staat verkerende Vogelzangstraat de weg overbodig gemaakt.

3.2.6 DONKERHOFSTEDEWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 76, 563 m. lengte. (zie kaart 3)

De Donkerhofstedewegel is de verbinding tussen Kiekenhaag en Donkerhofstedestraat.

2. Beschrijving

De Donkerhofstedewegel begint in de Nachtegaalstraat tussen de huizen nr.33-35 rechtover de Kiekenhaag.

Hij loopt in noordwestelijke richting en lost op in het veld. Aan de parallelweg van de expresweg is de wegel door een beek gedood. Op haar beurt snijdt de expresweg de weg af. Ten noorden is de wegel wel toegankelijk, vlak naast een aantal serres, en loopt hij zo verder langsheen het veld tot in de Donkerhofstedestraat. Daar eindigt de Donkerhofstedewegel in een dreef naast het huis nr. 14a.

Enkel het deel ten noorden van de expresweg wordt nog gebruikt, vooral door de plaatselijke bewoners. Er staan trouwens drie huizen in de wegel.

3. Evaluatie

Door de aanleg van de expresweg is de functie van de wegel in zijn geheel verloren gegaan. De wegel lag immers in het verlengde van de Kiekenhaag, en gaf via de Donkerhofstedestraat en de Speelhofdreefwegel en Kiekenhaagwegel de kortste verbinding met het dorp en de kerk.

Enkel wat betreft het noordelijk deel is de wegel niet direct in gevaar omdat hij daar bewoond is.

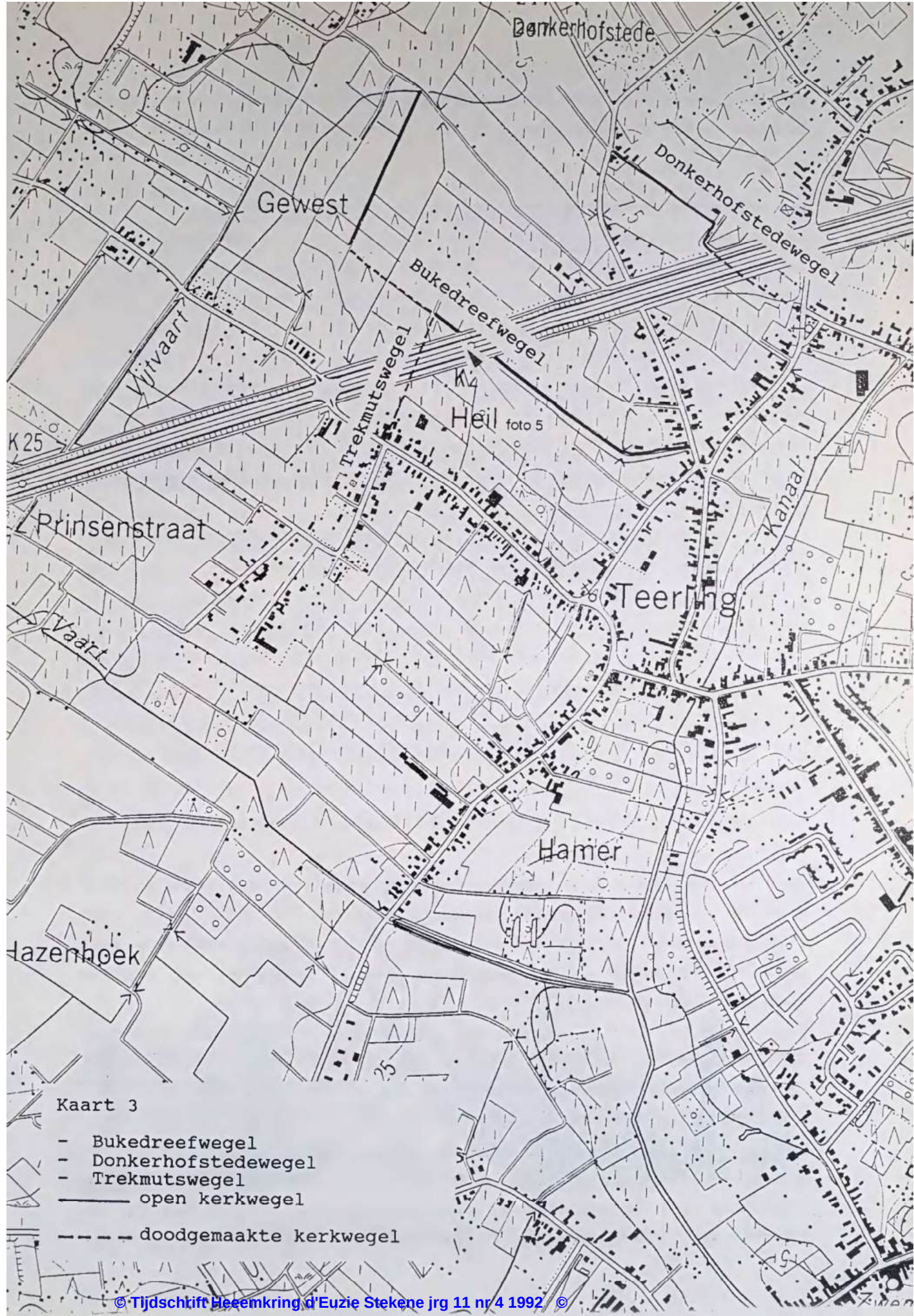
3.2.7 KOEWACHTWEGEL en HAZENHOEKWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 64, met een totale lengte van 2715 m. (Zie kaart 4).

De Koewachtwegel en de Hazenhoekwegel vormen samen één kerkwegel met een dubbele benaming. Volgens de Atlas der Buurtwegen is de Hazenhoekwegel het gedeelte van de wegel tussen de Zeshoekstraat en de Hamerstraat. Het gedeelte tussen de Hamer en de Vennestraat wordt aangeduid als Koewachtwegel, dit in tegenstelling met het huidige stratenplan van de gemeente Stekene.

De Hazenhoek begint aan de Zeshoekstraat, loopt door de Kleine Huicke richting Hamerstraat. De wegel kruist de Hamerstraat en loopt verder door de Hazenhoek tot aan de Bergstraat. Vanaf de Bergstraat loopt de Koewachtwegel dus parallel aan de Vennestraat tot aan de expresweg. Een groot

Kaart 3

- Bukedreefwegel
- Donkerhofstedewegel
- Trekmutswegel
- open kerkwegel
- doorgemaakte kerkwegel

deel van de wegel is hier verloren gegaan bij de aanleg van de expresweg, op een heel klein stukje wegel na, dat uitkomt in de Vennestraat.

2. Beschrijving

Beginnende aan de Zeshoekstraat kan men de Hazenhoekwegel omschrijven als een gewone boerewegel. Best bruikbaar voor tractors en voetgangers, maar voor fietsers is hij een echte hindernis wegens het mulle zand. Eens voorbij de Hamerstraat worden de gebruikers echt verwend door een uitnodigend betonbaantje. Vanaf de Bergstraat vervalt de wegel opnieuw in een boerewegel die doodloopt op een akker. Een flink deel van de Koewachtwegel werd opgeslokt bij de aanleg van de expresweg. De Koewachtwegel heeft voor de mensen van de Berg en de Prinsenstraat de functie gehad van de weg naar de kerk of de school van de Koewacht. Het was ook de weg waarlangs vele Koewachtenaren met hun volle korven naar de donderdagse markt vertrokken te Sint-Niklaas.

Eigenaardig genoeg heeft de kerkwegel zich in de loop van de jaren verlegd. Volgens Zeun (Eugeen) Van Goethem uit de Vennestraat is dit niet zo verwonderlijk: "de mensen pakten altijd de gemakkelijksten weg. Ge moet da goe verstaan, de kortsten en de best begoanboare weg." In elk geval is rond de Koewachtwegel heel wat deining ontstaan omdat men ervan overtuigd was, dat de wegel vorig jaar werd omgeploegd en bezaaid. De Koewachtwegel vanaf de Hamer tot aan de Berg heeft nu, door zijn gemakkelijke berijdbaarheid voor fietsers, een echte recreatieve functie.

3. Evaluatie

Door het betonneren van eengroot gedeelte van de Koewachtwegel, geniet de wegel van een grote populariteit bij vele fietsers.

Door het inzaaien van de vermeende Koewachtwegel, en het niet volledig doorlopen van de Koewachtwegel tot aan de expresweg (de kerkwegel is hier over een afstand van ongeveer 100 m. gedood) is er geen verbinding meer tussen de Bergstraat en de parallelweg van de expresweg, wat door de wandelaars betreurd wordt.

Naar aanleiding van het inzaaien van de vermeende Koewachtwegel werd door een bewoonster van de Vennestraat op 15 maart 1991 klacht ingediend bij het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen. Op 13 juni 1991 vroeg het provinciebestuur aan de gemeente om voetweg nr. 64 opnieuw over zijn wettige breedte te heropenen. Omdat de gemeente niets deed hernieuwde het provinciebestuur haar vraag op 14 oktober en op 20 december 1991. Na een interpellatie in de gemeenteraad deelde burgemeester Rollier mee dat de gemeente de buurtweg toegankelijk zal maken. De weg loopt van de Berg-

straat tot op 10 meter van de expresweg. Voorts loopt hij dwars over een akker. De weg wordt reeds dertig jaar niet meer gebruikt. (Hugo Delooze in Het Nieuwsblad).

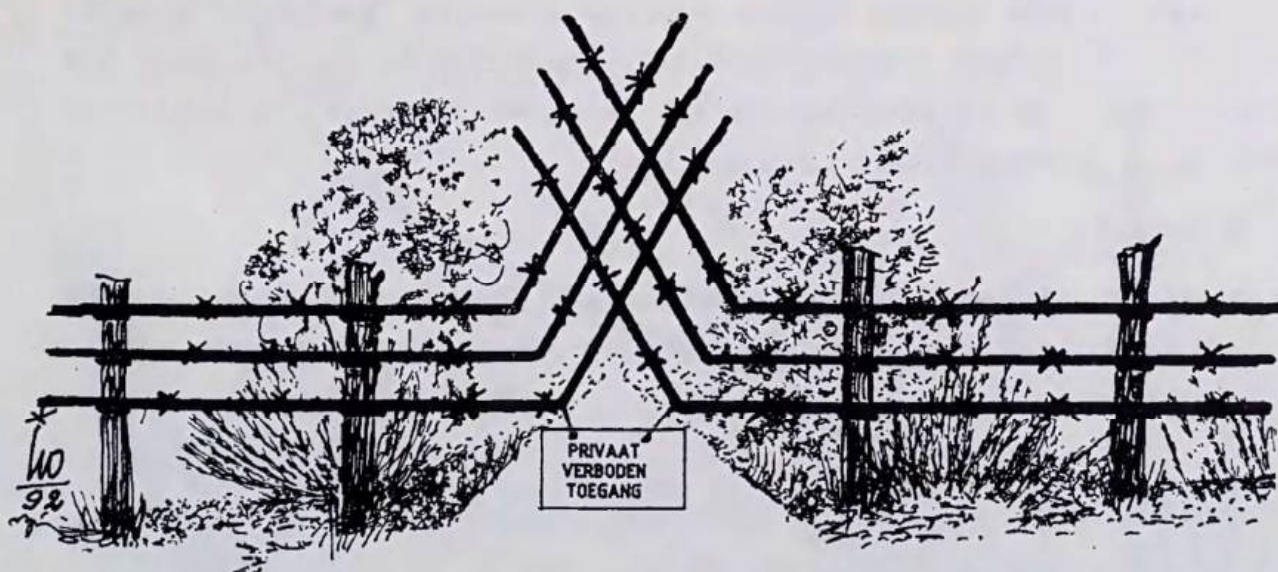
Met de vermelding van de termijn van 30 jaar sturen de betrokkenen aan op verjaring. Hierover wil ik nog het volgende opmerken:

- de buurtwegen kunnen door geen verjaring verkregen worden. (zie juridische schets Verjaring 2.5)
- er is maar sprake van "publiek verlaten" wanneer dit geldt voor de totale lengte van de weg. Bij een gedeeltelijk verlaten blijft het recht van de gemeente op de hele weg bestaan.

Bij het heropenen van kerkwegels is het vooral aangewezen dat men handelt volgens de geest van de wet.

De ordening van het Stekense landschap is niet meer dezelfde als in 1841. Als burgemeester Rollier in de gemeenteraad stelt dat hij de Koewachtwegel wil heropenen als hij verlegd wordt, (Het Vrije Waasland 10.07.1992 B.DEEBEE) kunnen wij hem hierin volledig volgen. Een opening naar de parallelweg beslaat slechts enkele tientallen meters landbouwgrond. Het volledig herstellen van de Koewachtwegel zou zinloos zijn en geen enkel nut hebben. Het is dan aan de gemeente om die nieuwe situatie te legaliseren door:

1. het aangepaste tracé op te nemen in de Atlas der Buurtwegen
2. voor de gronden die vervallen als buurtweg een welvoeglijkheidsvergoeding vast te stellen. Overeenkomstig artikel 29 van de wet van 10.04.1841 dienen de aanpalende eigenaars er zich toe te verbinden dat ze ingeval van afschaffing, bereid zijn de meerwaarde te betalen.

toegang Stekense kerkwegels

Heel de situatie die ontstaan is bij de vraag tot heropening van de Koewachtwegel toont aan dat de gemeente te kort schiet in het beheer van zijn toegewezen gronden. Welke grondeigenaar laat ongemoeid zijn grond afpakken ?

Bij de herindienstneming van de buurtwegen moet men sereen en fair handelen. De feitelijke situaties zijn niet altijd de schuld van de huidige eigenaars of pachters, maar zijn dikwijls zo gegroeid in de loop van tientallen jaren.

3.2.8 HAMERWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 63, met een totale lengte van 994 m. (Zie kaart 4).

De Hamerwegel is de verbinding tussen het Bergstraatje en de Hamerstraat.

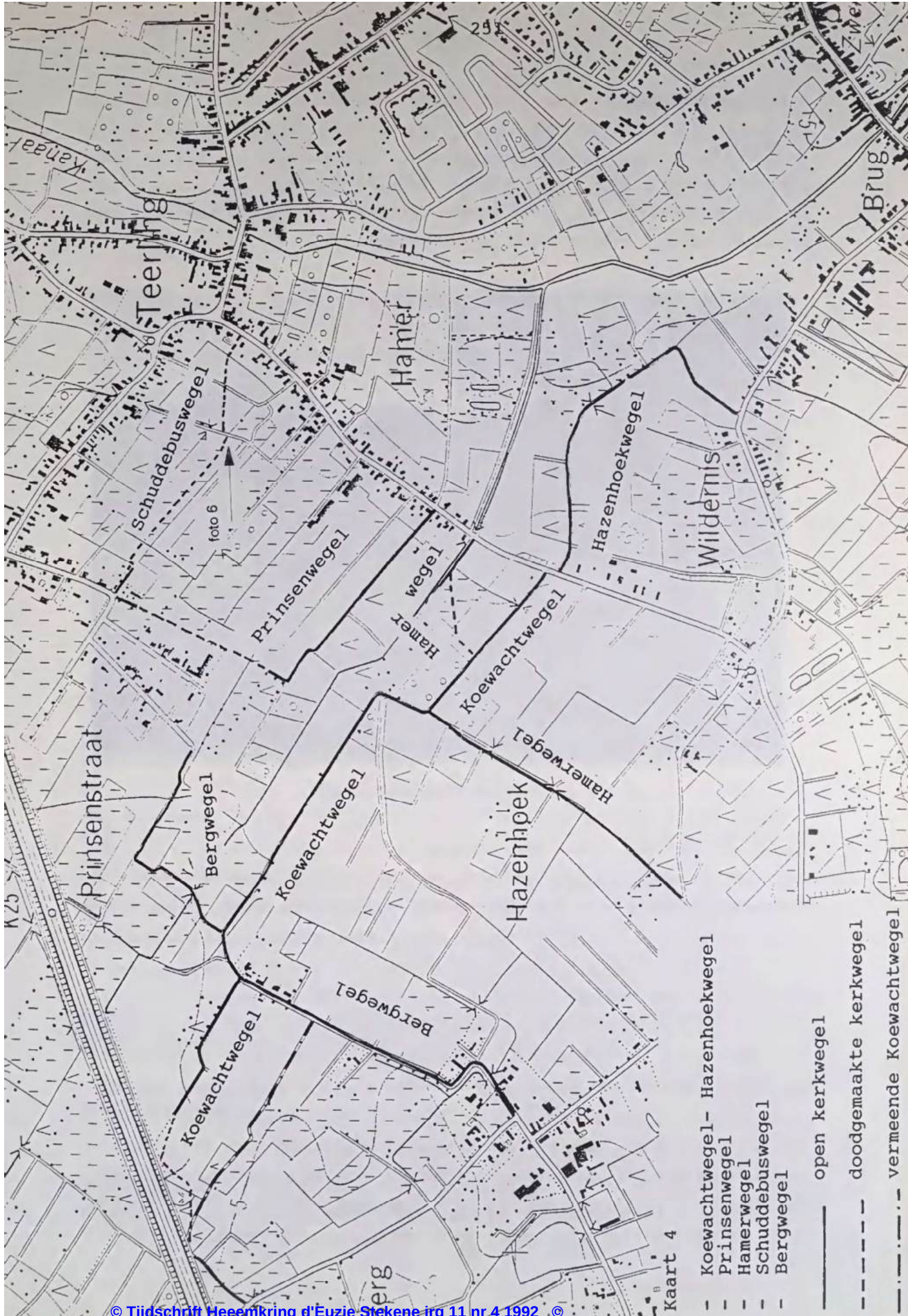
2. Beschrijving

Beginnende naast de Hamelse vaart in de Hamerstraat is de wegel nog een honderdtal meter in gebruik als landbouwwegel. De doorsteek naar de Koewachtwegel is echter verdwenen. De Hamerwegel loopt dan + honderd meter samen met de Koewachtwegel, die hier gebetonneerd is. De aanzet van de Hamerwegel, beginnende aan de Koewachtwegel richting Bergstraatje, is eveneens gebetonneerd. De eerste 100 m. blijft deze wegel 4 m. breed, dan lijkt hij op te lossen in de akkers. Voor de wandelaar is het geen probleem om langs de kanten verder te wandelen. Wie voor 't eerst deze wegel bewandelt laat zich vangen door een brede beek. Dan moet men 100 m. terug om het juiste mennegat te kiezen en zo ongehinderd het Bergstraatje te bereiken.

Geen wegel om naar de kerk te gaan maar een veldwegel, ook al is de wegel af en toe onzichtbaar. Slechts een enkeling gebruikt hem nog op z'n volle lengte, hetzij om te wandelen, hetzij om na de oogst de achtergebleven vruchten op het veld bijeen te garen.

3. Evaluatie

De wegel is voorlopig in zijn bestaan niet bedreigd. Slechts als de bestemming van één van de velden zou veranderen, zou de doorgang moeilijker worden.

Kaart 4

- Koewachtwegel- Hazenhoekwegel
- Prinsenwegel
- Hamerwegel
- Schuddebuswegel
- Bergwegel
- open kerkwegel
- - - - - doodgemaakte kerkwegel
- . - . - - vermeende Koewachtwegel

3.2.9 SCHUDDEBUSWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 67, totale lengte 688 m. (Zie kaart 4).

De Schuddebuswegel, ook Stekeldreefje genoemd, is de verbinding tussen kruispunt Hamer - Heikant en de Prinsenstraat.

Foto 6: De Schuddebuswegel

2. Beschrijving

De Schuddebuswegel begint op de Hamer aan de oprit van huisnummer 4. Achteraan de oprit ziet men een ijzeren poortje waarachter de kerkwegel verder loopt. Hier loopt de wegel tussen twee weiden, beide afgesloten door prikkeldraad op amper 1 m. van elkaar. Dit geeft al eens problemen als op de weiden paarden staan. Op het einde van die weiden heeft zich een bosje gevormd van enkele vierkante meters waarvan niemand weet waar-toe het behoort. Oudere mensen weten hierover te vertellen dat er tijdens de "Groten Oorlog" (WO I) een Duitse inspecteur, die dieren kwam opeisen, is omgebracht en begraven. Ook is de Schuddebuswegel het decor geweest van een vreselijk drama, waarbij een meisje is omgebracht door een afgewezen minnaar. De wegel loopt verder door schuin over de akker. Aan het einde van die akker gaat de wegel, opnieuw zichtbaar, richting Prinsenstraat. Over een honderdtal meter wordt deze wegel nog regelmatig gebruikt door

Smokkelaars tijdens de Smokkeltochten. Even verder staan we weer voor prikkeldraad die nog wel omzeild kan worden. Zo'n 80 meter voor het einde komen we aan een beek waarvan het bruggetje verdwenen is. Hier komen we niet meer verder. Het afsluiten van de Schuddebuswegel is slechts enkele jaren geleden gebeurd.

3. Evaluatie

Samen met de Heikantwegel vormt de Schuddebuswegel een mogelijkheid voor fietsers en voetgangers om de gevaarlijke Heikant te omzeilen. Kerkwegels bieden hiervoor vaak een oplossing en sluiten dure halfwassen projecten uit.

In een brief van 18 juni 1990 heeft de gouverneur van Oost-Vlaanderen het gemeentebestuur verzocht om kerkwegel nr. 67 te openen.

3.2.10 PRINSENWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 66, lengte 907 meter (Zie kaart 4).

De Prinsenwegel verbindt de Prinsenstraat met de Hamer.

2. Beschrijving

Het begin van de wegel is het verlengde van de Prinsenstraat ter hoogte van huisnummer 29. Na $\pm$ 50 m. komt men op een veld. Langsheen het veld kan men nog 100 m. verder stappen tot aan een beek, die de verdere doorgang verhindert. Vanuit de Hamer is de wegel over een lengte van 250 m. nog drie meter breed. De verbinding met de Prinsenstraat is verdwenen. Vooral eigenaars van de percelen langsheen de Hamer gebruiken de wegel nog. Enige jaren terug gebruikte de postbode nog dagelijks de Prinsenwegel op zijn ronde om de weg in te korten. Sinds zijn route veranderd is, is de wegel verdwenen.

3. Evaluatie

Niemand kan er echt bij winnen of verliezen door deze veldwegel te heropenen, daar slechts een kort stuk onderbroken is.

3.2.11 WITTINGWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 61, lengte 172 meter (zie kaart 5)

De Wittingwegel verbindt de Wittingstraat met de Abelendreef.

2. Beschrijving

Op de scheiding van de Kapellestraat en de Wittingstraat in de S-bocht, vertrekt de Wittingwegel naast het huis nr. 51 in westelijke richting. Na precies 172 m. eindigt de Wittingwegel op Stekens grondgebied. Op het grondgebied van Klein-Sinaai loopt de weg nog 100 m. verder in zuidelijke richting, draait dan westwaarts en bereikt na 200 m. de Abelen-dreef. Het gedeelte op het grondgebied van Klein-Sinaai staat niet aangeduid als voetwegel. Waren er in Klein-Sinaai geen voetwegels, of is O.-L.- Heer Klein-Sinaai vergeten bij de bedeling ? In ieder geval, bij de opmaak van het kaartboek was er in Klein-Sinaai geen kerk meer geweest sinds het verdwijnen van Boudelo.

Ongeveer tien jaar geleden namen de bewoners van de Wittingstraat regelmatig de Wittingwegel om naar de school of de kerk te gaan. Nu maken vooral landbouwers gebruik van deze wegel, die doorheen de velden trekt. De horizon wordt afgezoomd door de nabij gelegen bossen die er de weinige wandelaars een intieme sfeer aanbieden. Wie geluk heeft kan op een zomeravond een speleman ontmoeten met een moezelzak, terwijl zijn kinderen dartelend rondhuppelen in de graskant.

3. Evaluatie

Hoewel de wegel toegankelijk is, is haar bestaan door het gemis aan voetwegels in Klein-Sinaai bedreigd. Ook de bewoners van de Wittingstraat hebben recht op een plaatselijke wandeling. We moeten waakzaam zijn, want iedere wegel, zowel in Klein-Sinaai als in Stekene of Kemzeke, die niet officieel is, kan plotseling verdwijnen.

3.2.12 VOSWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 60, lengte 997 m. (zie kaart 5).

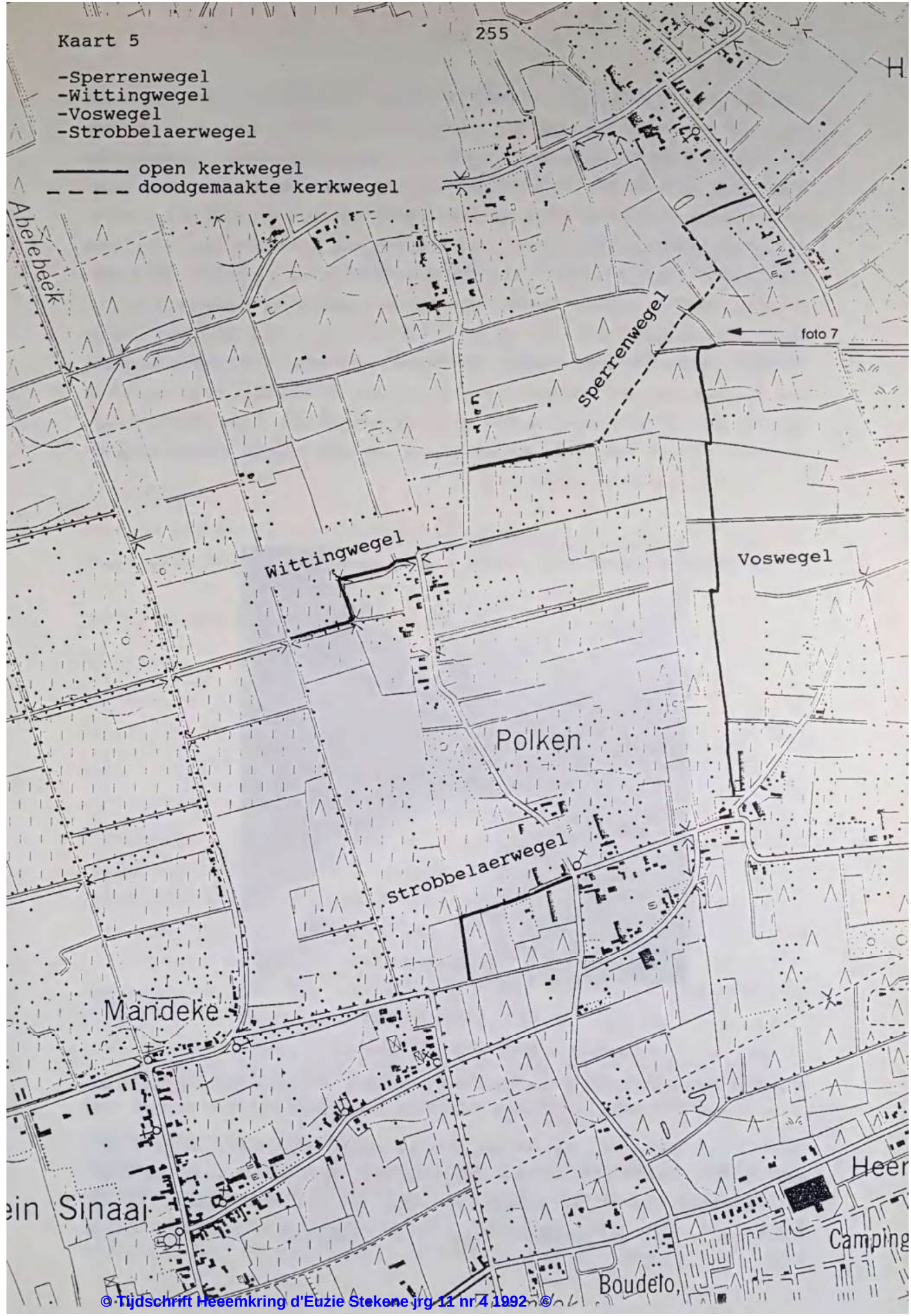
De Voswegel vertrekt aan de Vrijdagmarkt in de Polken, op dezelfde plaats waar de Poliaanstraat begint, niet ver van de Polkenwegel. Hij loopt pal naar het noorden, langsheen de percelen en eindigt in de Zwarte Hei.

2. Beschrijving

Hoewel deze wegel bijna onzichtbaar is, kan hij mits aangepast schoeisel volledig bewandeld worden. Aan het begin heeft men de indruk een erf op te wandelen, eens voorbij de gebouwen bevindt men zich in open veld. Slechts met een stafkaart in de hand vindt men, langs de boorden van de akkers, het spoor van de Voswegel terug. De eerste 800 m. gaat alles

- Sperrweg
- Wittingweg
- Vosweg
- Strobbelaerweg

— open kerkweg
- - - doorgemaakte kerkweg

goed, hoewel onderhoud en aanduiding nodig zijn. Heel de tijd heeft men in de verte de bossen van de Zwarte Hei in zicht. Eens dit gedeelte bereikt beginnen de problemen, alsof de Vos met zijn staart in de ijzers geklemd zit. Er is een beek die in de natte periodes niet te overbruggen is. De wegel wordt vier meter breed en honden grijnzen, grollen en beloeven de wandelaar. Even verder word je aangesproken: "Je mag hier niet komen, deze wegel is privé, wij hebben bewijzen van de notaris." Bezoek is niet welkom. Ik denk onbewust aan Breugel, hij kan de zon niet in het water zien schijnen. Wat een notaris allemaal niet doet om zijn klanten tevreden te stellen. Een notaris en ook een landmeter zijn echter beëdigd, zij zullen nooit een landwegel wegtoveren. Als ze dit toch doen kunnen ze uit hun ambt worden ontzet. Ook al gaat het om een wegel begroeid met bomen en vijftig jaar oud. Notarissen en landmeters zijn hierin correct. Wat bezielt de eigenaar toch ?

Foto 7: De Voswegel

Check-point-Charlie.

Ten onrechte worden enkel de landbouwers beticht van landroof. Maar al te dikwijls zijn het particulieren die uit onverdraagzaamheid en zonder enig economisch nut officiële wegels afspannen.

Op het einde maakt de Voswegel een scherpe bocht naar rechts om te eindigen in de Zwarte Heistraat. Een slagboom over de ganse breedte verspert de weg. (zie foto 7) We draaien dan maar 180° in de richting van de Sperrewegel. Weer een slagboom. Omdat we de Sperrewegel ook willen volgen

kruipen we onder die laatste slagboom door in de richting van de Kapellestraat. Maar weer worden we aangesproken om dit terrein te verlaten, de honden blaffen als vermoord, donkere ogen beloeren ons vanachter de struiken, de kinderen worden bang. De Zwarte Hei wordt bewoond door vrijbuiters, hier moet dringend worden gekuist. Zolang zulke mensen in de bossen verblijven is dit een slechte zaak voor de weekend-verblijvers die zich met Stekene willen verzoenen. Want als ze zelfs geen wandelaars gedogen, wat hebben ze dan te verbergen? De Voswegel bestaat nog, al wordt hij enkel gebruikt door de eigenaar van een landbouwbedrijf en weekend-verblijvers in de Zwarte Hei. Het is een veldwegel die landbouwers in staat stelt, langs een kortere weg, hun akkers te bereiken met een kruiwagen. Tractors en wagens gebruiken andere wegen die af en toe dwars op de kerkwegel liggen.

3. Evaluatie

Mits een minimum aan onderhoud en een overbrugging van de beek biedt deze wegel mogelijkheden om geïntegreerd te worden in de Stekenese wandelwegen.

3.2.13 SPERRENWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 62, lengte 1122 m. (zie kaart 5).

De Sperrenwegel is de verbinding tussen de Bergstraat en de Kapellestraat, kruist de Zwarte Heistraat en maakt een verbinding met de Voswegel.

2. Beschrijving

Honderd meter ten noorden van de Wittingstraat, in de Kapellestraat, vertrekt de Sperrenwegel in oostelijke richting, ongeveer op de bosgrens. De bosgrens loopt hier ongeveer op de hoogtelijn van 6,25 m. De stuifzanden zijn droge onvruchtbare gronden, waar zelfs "geen dode hond zou kunnen rotten", zoals de volksmond dat placht te zeggen. Tijdens de bekende vlasperiode van Stekene werden heel wat bossen omgevormd tot vagen om het vlas te roten. De wind kreeg toen vrij spel in die stuifzanden die zorgden voor zware zandstormen. Oudere Stekenaren weten nog te vertellen over zandstormen waar men geen hand voor de ogen zag. Reden te meer om voorzichtig met deze bossen om te gaan. De wind houdt immers geen rekening met gewestplannen.

Na 200 m. is de Sperrenwegel versperd door prikkeldraad. Op de plaats waar de wegel afbuigt in N.O. richting ligt 2 ha. bos gerooid. Een bordje grijnst naar de ongewenste bezoeker: "Bewaakte jacht art. 61 van de grondwet." Met andere woorden: wolfijzers en schietgeweren. Dit bord

staat er wel degelijk onwettelijk. Een openbare weg tot jacht uitroepen: de wereld is aan de durvers, terwijl het wild zich doodloopt in de prikeldraad. Verder gaan is nu wel zinloos, we zouden weer uitkomen aan Checkpoint Charlie, met zijn slagbomen en grenswachters, waar we bij de Voswegel geëindigd zijn. Het is op dit welbepaalde punt dat de Sperrewegel een weekend-verblijf doorkruist. De sporen van de kerkwegel zijn totaal uitgewist. Pas in de Zwarte Heistraat vind je het volgende spoor, maar na de eerste bocht verdwijnt ook deze wegel. Het einde van de Sperrewegel in de Bergstraat is nog terug te vinden langs de kant van de akker naast het huis nr. 7.

3. Evaluatie

Als er een wegel open moet, dan is het wel deze, alleen al omwille van de arrogantie van sommige weekend-verblijvers. Waar zijn de borden met de aanduiding: "Verboden woongebied" ? Sommige borden werden door weekend-verblijvers gewoon omgeruild voor het bord: "Privaat weg". Vandaag méér dan een half jaar na de verklaring van het gemeentebestuur dat het moet gedaan zijn met het bouwen van woningen in recreatiegebieden, worden er nog bossen gevelde en woningen opgetrokken in weekendzones (o.a. Riet). De gemeente zou krachtadiger moeten optreden wil zij redden wat er van de Stekense bossen nog te redden valt. Misschien kan het gemeentebestuur zich eens beraden over het voorstel van de milieuvereniging ABLLO om rechtsgedingen in te spannen en een dagelijkse dwangsom te eisen van overtreders, omdat die de bestemming van het weekendverblijf wijzigen (DLH Nieuwsblad 27 mei 1991).

Met de opbrengst van de dwangsom kan de gemeente misschien resterende bossen onteigenen om zo **het eigen karakter** van de gemeente te bewaren. Stekene moet immers langer mee dan een permanent weekendverblijf !

3.2.14 STROBBELAERWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 83, lengte 454 m. (zie kaart 5).

De Strobbelaerwegel is de verbinding van de Polken met Klein-Sinaai.

2. Beschrijving

De wegel begint in de Wittingstraat in het verlengde van de Polkenstraat. Langsheen deze wegel is een landbouwbedrijf gevestigd. De wegel loopt + 300 m. in westelijke richting, maakt een bocht van 90° in zuidelijke richting, en stopt op de grens met Klein-Sinaai.

De weg is volledig intact maar wordt enkel door het landbouwbedrijf gebruikt. De weg is overbodig geworden doordat de verbinding van de Polken met Klein-Sinaai langsheen de Achterstraat merkkelijk korter en beter is. Merkwaardig toch is het kruispunt van de Strobbeaerweg, Polkenstraat en Wittingstraat, bij het kapelletje van 50-jaar Boerenbond, waar ieder jaar de meiboom wordt geplant.

3. Evaluatie

Het gebruik van de Strobbeaerweg is een honderdtal meter verplaatst. Het zou zinvol zijn om deze weg ook officieel te verplaatsen om later moeilijkheden te vermijden.

3.2.15 KIEKENHAAGWEGEL

1. Ligging

Voetweg nr. 49, lengte 1449 m. (zie kaart 6).

Oorspronkelijk liep de weg van aan de kerk tot aan de Kiekenhaagbrug. Sinds de aanleg van de Kerkwijk is er nog enkel een weg van de Sint-Jozefslaan tot aan de Kiekenhaagbrug.

2. Beschrijving

Door de aanleg van de Kerkstraat, het kerkhof en de kerkwijk is het eerste gedeelte volledig verdwenen. De weg begon op het oude kerkhof, ter hoogte van het heuveltje achter de kerk waar vroeger de kalvarie stond en waar nu, naast de grenspalen, Tielcelijn op de galg zit te grijzen naar Bruin de beer, die van zijn voetzool is gelicht en Cuwaert wiens vel is afgestroopt. De weg liep achter het klooster naar het voormalig Schuttershof - van de Sint-Sebastiaansgilde - tot aan de huidige begraafplaats. Op dit punt vertrok de Potaardeweg. Van hieruit liep de weg in de richting van de Amelberga Truymansstraat, waarmee het laatste gedeelte samenvalt, tot aan de Sint-Jozefslaan (Lijkstraatje). Op dit punt stond aan de linkerzijde een kapelletje waarvan ons een spookverhaal bekend is. Aan de plaats te zien heeft het hier wellicht altijd gespookt. Het kapelletje is verdwenen maar er werd een nieuwe kapel gebouwd aan de rechterzijde, achter het huis van Geert De Beleyr.

De Kiekenhaagweg loopt over enkele meters samen met de Sint-Jozefslaan tot aan de dreef tussen huisnummers 35 en 37. Van hieruit loopt de kerkweg pal noordwaarts door de meersen tot bij de Kiekenhaagbrug, waar zij eindigt naast de schrijnwerkerij Geeraert. Slechts enkele jaren geleden is de doorgang aan de beek ongeveer halfweg weggenomen zodat er geen door-

komen meer aan is. Deze meersen zijn bij de oudere Stekenaars zeer goed bekend, omdat men er zich tijdens de wintermaanden kon uitleven bij het "slieren" en het schaatsen. Deze plaats is ook bekend als slagveld; in 1703 bij het treffen tussen de Nederlanders en Fransen aan "de Linie" sloegen de Fransen op de vlucht. (zie d'Euzie 5de jrg., nr. 2: "Stekene in de Successieoorlog: De Linie")

3. Evaluatie

Voor deze weg is nog een toekomst weggelegd als verbindingsweg met het dorp voor fietsers en voetgangers.

3.2.16 POTAARDEWEGEL en KETELAARSGARSWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 51, lengte 1069 m. (zie kaart 6).

Deze voetwegel heeft een dubbele benaming. De Potaardewegel is de weg die liep van de Kiekenhaagwegel, ter hoogte van het huidige kerkhof naar de Potaarde, recht op het Strontdreefje. Dit gedeelte is afgeschaft op 10.11.1972 bij de aanleg van de Kerkwijk. De Ketelaarsgarswegel begint aan het kruispunt Sint-Jozefslaan - Ketelaarsgras - Potaardestraat en loopt langs de Redwoodhoeve naar de Kiekenhaag waar hij eindigt in de S-bocht. (zie foto 8)

Foto 8: Ketelaarsgarswegel ter hoogte van de Kiekenhaag

- Kapellestraatwegel
- Potaardewegel- Ketelaarsgarswegel
- Kiekenhaagwegel
- Meulenstraetwegel
- Heikantwegel

- open kerkwegel
- doodgemaakte kerkwegel

2. Beschrijving

Al van bij het begin, langs de Potaarde, wordt de weg afgesloten door een weide. Langs de Kiekenhaag, is de weg over zowat 300 m. intact, vooral gebruikt door landbouwvoertuigen. De weg zelf is zeer slecht begaanbaar. Ook deze weg is zeer oud en bestond reeds voor de kanalisering van de vaart. Zo kon men op droge voeten de Kiekenhaag en de Hulsterstraat bereiken.

3. Evaluatie

Het gebruik als voetweg naar de kerk dateert van de jaren dertig. Haar oorsprong is middeleeuws zoals de hoogtelijnen duidelijk aantonen en speelde een wezenlijke rol voor de bewoners van de Alvinusberg. De weg is echter in zeer slechte staat wat de bruikbaarheid niet ten goede komt.

3.2.17 KAPELLESTRAETWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 52, lengte 716 m. (zie kaart 6).

De wegel begint aan het staakkapelletje van Sint-Rochus, (zie foto 9) op het Oost-Eindeken en loopt tot in de Kiekenhaag naast het bedrijf van de familie Persoon.

Foto 9: Het Sint-Rochuskapelletje

De Kapellestraetwegel aan het Oost-Eindeken

2. Beschrijving

Zowel langs het Oost-Eindeken als langs de Kiekenhaag is de toegang vrij. De doorgang wordt verhinderd halfweg. Dit is echter niet zo lang geleden gebeurd. Enkele tientallen jaren geleden werd de weg nog vaak door schoolkinderen gebruikt.

Sint-Rochus is de beschermheilige tegen de pest. De kans is klein dat het hier om een pestwegel gaat. Het duidt wel aan dat de pest Stekene geplaagd heeft.

3. Evaluatie

De Kapellestraetwegel is een wegel die in aanmerking komt om gebruikt te worden als fietspad.

3.2.18 HEIKANTWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 48, lengte 732 m. (zie kaart 6)

Verbinding tussen de Molenbergstraat en de Sparrenhofdreef of Meulenstraetwegel.

2. Beschrijving

Tot nu toe kan men in de Sparrenhofdreef de houten paal zien die de juiste plaats aanduidt waar de wegel begint, achter een omheining naast de huidige ingang van de jongensschool. De verkaveling van de woonwijk heeft deze wegel over enkele tientallen meters ingepalmd zonder voor de nodige vervanging te zorgen. Merkwaardig genoeg heeft de bouwmaatschappij die instond voor de huizen in de Ranonkelstraat wel rekening gehouden met de bestaande kerkwegel. De maatschappij heeft de kerkwegel geplaveid in zuidelijke richting over een afstand van 20 m. (zie foto 10) Jammer genoeg heeft men bij verdere verkaveling de kerkwegel genegeerd zodat de wegel tussen de Sparrenhofdreef en de Ranonkelstraat in de vergeethoek terecht kwam en hier en daar op een voorzichtige wijze werd ingepalmd door aangelanden.

Vanaf de Ranonkelstraat volgt de wegel de Paardebloemstraat. Hier volgt de wegel de toegang tot de Gemeenschapsschool over 30 meter. Aan de poort van de school buigt de wegel 90° en volgt hij de omheining van de school ten noorden van de beek. Over een lengte van 80 m. hebben omwonenden hun omheining doorgetrokken.

Foto 10: De Heikantwegel
in de Ranonkelstraat tussen de huizen met huisnummer 17 en 19.
Na 20 m. loopt de wegel dood op hovingen.

3. Evaluatie

De kans om een eeuwenoude kerkwegel te gebruiken als verbinding van een woonwijk met twee basisscholen werd hopeloos verkwanseld. De kans om schoolkinderen, voetgangers en fietsers een veilige route aan te bieden is verprutst. Het is aan de gemeente om de huidige toestand te evalueren en passende maatregelen te nemen in het belang van de zwakke weggebruikers. In een brief van 18.06.1990 heeft de Gouverneur van Oost-Vlaanderen het gemeentebestuur verzocht om voetwegel nr. 48 in orde te brengen. Naar wij menen heeft de gemeente op dit verzoek nog steeds niet gereageerd.

3.2.19 VOORTHOEKWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 81, lengte 303 m. (zie kaart 7).

De wegel situeert zich tussen de Voorthoek en de Voorthoekstraat.

2. Beschrijving

De functie van deze wegel is niet geheel duidelijk.

Enkel langs de kant van de Hellestraat wordt deze wegel over 100 m. gebruikt.

3.2.20 VAERTGATWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 82, lengte 804 m. (zie kaart 7).

De Vaertwegel is de verbinding tussen de Voorthoek en het Preekekeplein. Op het grondgebied van Kemzeke werd de wegel afgeschaft op 05.12.1969. Hij werd daarbij verlegd waardoor hij geheel op Stekens grondgebied ligt.

2. Beschrijving

De Vaertwegel is een van de weinige kerkwegels die nog volledig in gebruik is. Hij begint in de Voorthoek aan het kruispunt met de Bosstraat. Daar dient hij voornamelijk als toegangsweg voor het voetbalplein en enkele weekendverblijven.

Aan het einde van het voetbalplein liep de wegel verder noordwaarts, maar is daar verlegd voor zandwinning in 1969. Daarvan rest nu een groot binnenwater. De kerkwegel loopt nu langs dit water tot hij naar het westen afbuigt, recht naar het Preekekeplein. Het laatste gedeelte van deze kerkwegel is opgenomen in de Hellestraatroute en geeft een verbinding met het kapelletje in de Breedstraat.

3. Evaluatie

Hoewel oorspronkelijk deze wegel niet de functie van kerkwegel bezat, is de Vaertgatwegel door de bouw van de kerk in de Hellestraat in 1912 een echte kerkwegel geworden. Het voortbestaan van deze wegel is deels hieraan te danken.

Ook hier is duidelijkheid gewenst; een naambordje zou zeker niet misstaan.

- Voorhoekwegel
- Vaertgatwegel

— open kerkwegel
— doorgemaakte kerkwegel

3.2.21 WILDELANDWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 78, lengte 784 m. (zie kaart 8).

De Wildelandwegel is de verbinding tussen de Kemelstraat - Lekestraat en de grens.

2. Beschrijving

De wegel begint in de Kemelstraat tussen de huizen nr. 30-32 en volgt een gracht in noordelijke richting tot aan het Herderstraatje. De wegel loopt nu in westelijke richting tot in de Lekestraat. Dit gedeelte is opgenomen in de Hellestraatroute. Het laatste gedeelte van de Wildelandwegel loopt gelijk met de Lekestraat tot de straat een bocht maakt; vanaf hier loopt de wegel verder naar de grens.

3. Evaluatie

Daar de Wildelandwegel opgenomen is in de Hellestraatroute, is zijn bestaan verzekerd.

3.2.22 KEMELWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 79, lengte 2013 m. (zie kaart 8).

De Kemelwegel is de verbinding tussen de Trompwegel (nr. 80) en de Lekestraat. Samen met de Trompwegel en de Kiekenhaagwegel (nr. 49) vormde hij de kortste weg tussen de kerk van Stekene en de Lekestraat. Via de kerkwegels bedroeg de afstand ongeveer 4 km., via de openbare weg is dat ongeveer 5,6 km.

2. Beschrijving

De Kemelwegel begint aan de parallelweg ten noorden van de expresweg. Alleen een mennegat op de scheiding van twee akkers duidt de plaats aan. Achter één akker is de wegel 3 m. breed, hij loopt ongehinderd tot in de Hellestraat. De wegel loopt ongeveer 30 m. samen met de straat en trekt dan tussen de huisnummers 33-47 het Gewest in.

In het eerste gedeelte staan nog enkele woningen, maar aan het laatste huis versmalt de wegel en kronkelt hij zich het bos in. Dit gedeelte wordt ook nog wel gebruikt tijdens de Smokkeltochten. Na 150 m. valt de wegel samen met de Hellestraatroute tot aan de 'Pastoor Van Lierdestraat. De Kemelwegel loopt verder ongestoord tot in de Zandstraat, waar de toegang voor auto's wordt verhinderd door een slagboom. Het gedeelte tussen de

Hellestraat en de Zandstraat wordt volgens omwonenden wel eens afgesloten door de private naturalisten van enkele zomerverblijven, omdat ze de wandelaars genant vinden. 't Kan verkeren ! Wellicht krijgen we in de toekomst wel eens een naturalistenroute...

Het laatste gedeelte van de kerkwegel, tussen de Zandstraat en de Lekestraat, is afgesloten door prikkeldraad. Ook in de Lekestraat zijn alle sporen uitgewist.

3. Evaluatie

Dankzij de Hellestraatroute is een bepaald gedeelte van de Kemelwegel beschermd. De gedeelten die hierop aansluiten worden wel bedreigd.

Waakzaamheid is ook hier geboden !

3.2.23 TROMPWEGEL

1. Ligging

Voetweg nr. 80, lengte 2083 m. (zie kaart 8)

De Trompwegel is de verbinding tussen de Voorthoek en de Kiekenhaagbrug, die op haar beurt met het dorp verbonden wordt door de Kiekenhaagwegel (nr. 49).

2. Beschrijving

Aan de Kiekenhaagbrug lag ten westen van de Stekense vaart (oude Tragel) de Trompwegel. De wegel volgde de vaart tot de eerste beek, (brugje is weg) om noordwaarts verder te lopen tot over de expresweg. De Trompwegel verwijderde zich van de vaart om een laagte of depressie te omzeilen, die geregeld onder water kwam te staan. Nu echter heeft de Trompwegel af te rekenen met de expresweg die geen tegenspraak duldt. Aan de noordzijde van de expresweg is de oude voetweg terug te vinden langsheen de parallelweg aan het tweede mennegat vanaf de lichten aan de Hellestraat. Hier begint ook de Kemelwegel (nr. 79). Terwijl de Kemelwegel noordwaarts langsheen de akker loopt, buigt de Trompwegel zich af in noordwestelijke richting, onzichtbaar. Vermoedelijk tot aan een poortje in een 2 m. hoge omheining, mogelijks een honderd meter via de parallelweg. In ieder geval, een groot domein verhindert de doorgang.

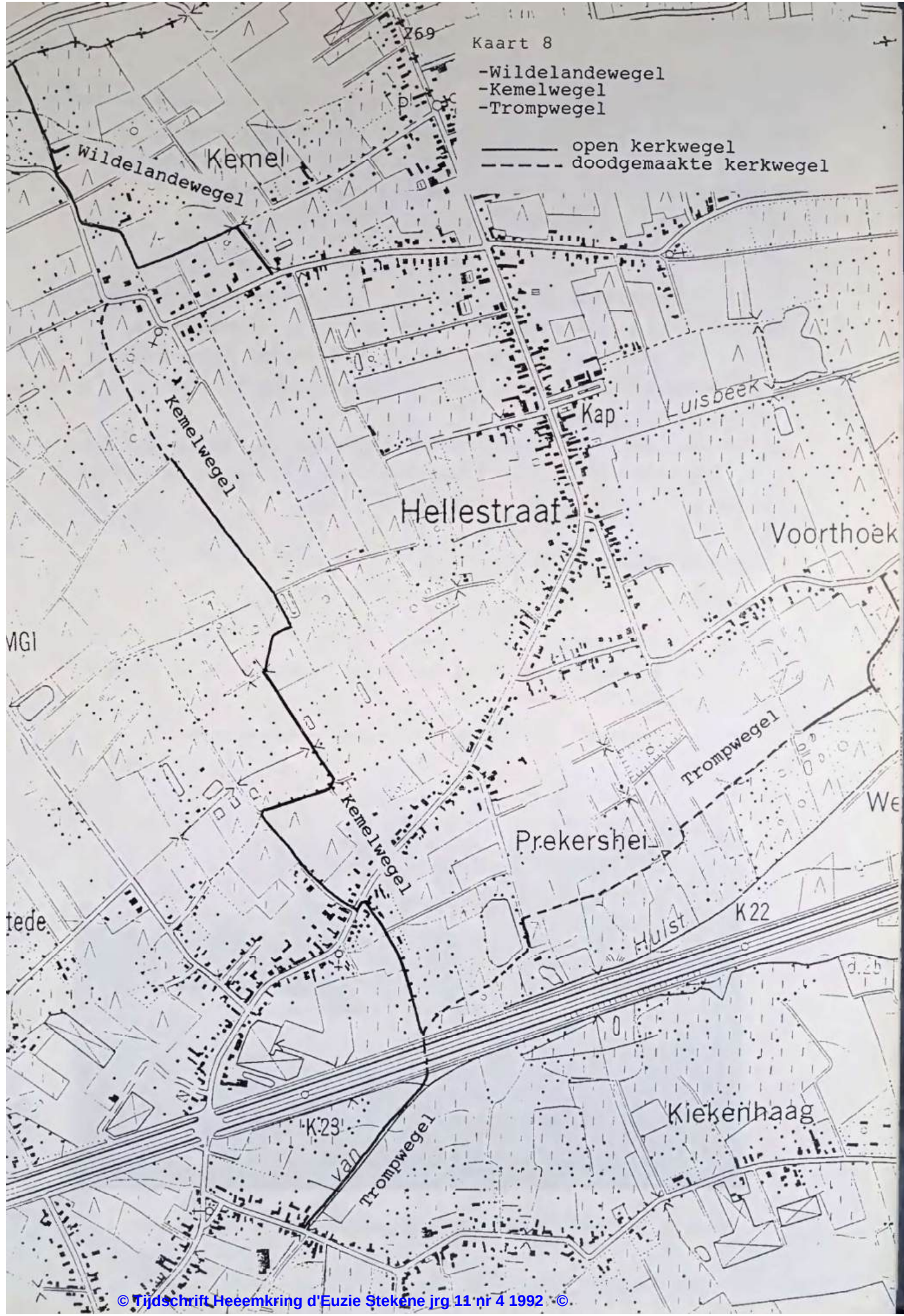
Via het eerste woonbeluik van de Hellestraat kan men één enkel spoor terugvinden van de Trompwegel aan het binnenwater, waar de wegel verder loopt als oprit van een weekendverblijf.

Om het volgende spoor te vinden moet men de Prekersheidreef inwandelen voorbij het laatste huis. Om echter iets concreets te zien van de Tromp-

Kaart 8

- Wildelandeweg
- Kemelweg
- Trompweg

— open kerkweg
- - - doorgemaakte kerkweg

wegsel moet men de laatste honderd meter van de wegsel opzoeken langsheen de Voorthoek, waar deze wegsel nog wordt gebruikt als toegang tot de achterlanden. Alleen de oudere generaties hebben deze wegsel gebruikt om de Tromp of de Hellestraat langs de kortere route te bereiken. Momenteel wordt er geen gebruik meer van gemaakt.

3. Evaluatie

Deze historische wegsel zou nog bestaan hebben indien de oude ommeegang (zie Pastoor Annaert in "Stekene en zijne Kerk") was blijven bestaan.

Als voetweg maakte hij deel uit van de Middeleeuwse route Boudelo - Hulst. De kronkelende ligging is vooral bepaald door de hoogte, om de lagere meersen te omzeilen.

Wil men deze wegsel ooit terug openstellen, dan zal men hem als het ware moeten "openbreken". Als onze generatie er niet in slaagt, de volgende hopelijk wel.

3.2.24 VOORHOUTWEGSEL

1. Ligging

Voetwegsel nr. 53, lengte 645 m. (zie kaart 9)

De Voorhoutwegsel is de verbinding tussen de Hulsterstraat en Voorhout (provinciale baan).

Foto 11: De Voorhoutwegsel met op de achtergrond de Alvinusberg

Kaart 9

-Voorhoutwegel
-Lamstraatwegel

— open kerkwegel
- - - doorgemaakte kerkwegel

271

Westakker

K 21

Hofpact

Burchtakker

Natuurreservaat

Voorhout

K 9

Voorhoutwegel

Kiekenhaag

foto 11

Voorhout

Kokkebeek

Oosteindeke

Lamstraatwegel

STEKENE

van Cedron

Beek

2. Beschrijving

Op enkele meters na is de Voorhoutwegel het verlengde van de Kiekenhaag. De wegel begint in de Hulsterstraat in westelijke richting tussen de akkers op nauwelijks honderd meter van de Alvinusberg (zie foto 11). Dit is de overblijvende motte van de middeleeuwse burcht Forolta of Stekelburg, een houten burcht met donjon die de omgeving beheerste. De hoeve die bij de burcht hoorde, zou langsheen de Voorhoutwegel gelegen hebben.

De doorgang van de Voorhoutwegel wordt na + 200 m. afgesneden door prikkeldraad. De wegel eindigt in de Voorhout naast het restaurant Sancta Maria.

3. Evaluatie

Binnen het stratenpatroon van Stekene loopt de Kiekenhaag er als een manke bij. De verbinding met Voorhout is logisch, maar blijkbaar ongewenst.

3.2.25 BRUGSTOKWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 58, lengte 1249 m. (zie kaart 10)

De Brugstokwegel doorkruist de wijk Grote Huicke. Hij vertrekt in noordwestelijke richting aan de kruising van de Huickstraat met de Spoorzate. Na 800 m. maakt hij een bocht van 90° richting noordoost. De wegel eindigt in de Wildernis naast huisnummer 3.

2. Beschrijving

De Brugstokwegel is over een afstand van 100 m. onderbroken door twee weiden en een grote beek ter hoogte van een populierenbos, waar de Polkenwegel zou moeten eindigen.

Over de rest van het traject (nog zo'n 1100 m.) is de wegel 3 tot 4 m. breed en zelfs berijdbaar met de fiets. (foto 12). Deze wegel bezit twee aantrekkelijke kenmerken. In het begin aan de Huickstraat vindt men er de sfeer van een holle weg, vooral tijdens de zomer als de maïs en het koren hoog staan. Een tweede kenmerk is het einde van de wegel, de hoge vaag in de Wildernis: een hoge duinrug waarop vroeger molens stonden en die nu is begroeid met wilde brem en enige taaie grassoorten. Vanop deze duinrug heeft men een prachtig zicht op de omgeving.

Het oorspronkelijk karakter van deze wegel is de molenweg of de weg naar de molen die op de hoge vaag stond. Men kan zich afvragen of de wegel tijdens de middeleeuwen ook geen deel uitmaakte van de route tussen Boudelo en Hulst. Zie hierover Polkenwegel. Tijdens de Tweede Wereldoorlog stortte in de nabijheid van deze wegel één vliegtuig neer.

Foto 12: De Brugstokwegel
Aangenaam verpozen in het Stekense groen

3. Evaluatie

Veld, bos, duin en brede sloten, alles in één weg. De Brugstokwegel heeft een eigen karakter, maar met de duinen in zicht moest ik weerkeren. Stekene is nu eenmaal het dorp van de doodlopende wegen. De Brugstokwegel biedt voor mensen die willen verpozen een mooie wandelroute.

3.2.26 POLKENWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 59, lengte 877 m. (zie kaart 10).

De Polkenwegel is een verbinding tussen de Poliaenstraat en de Brugstokwegel.

2. Beschrijving

Zowel in de Poliaenstraat als aan de Brugstokwegel is de Polkenwegel niet te herkennen in het landschap. Alleen in de Vennegijzestraat is de weg duidelijk aanwijsbaar: in noordoostelijke richting over 50 m., als toegangsweg over twee weiden; in westelijke richting als toegangsweg van een weekendverblijf dat reeds lang verlaten is. Een boom met het beruchte

"privaat" maakt zwaar slagzij alsof hij lijkt te bezwijken onder een zware last "PRIVAAT". Er bestaan enkele aanwijzingen dat deze weg behoorde tot de middeleeuwse route tussen Boudelo en Hulst.

Wie de hoogtelijnen volgt op de westelijke zijde van de vaart, ziet zeer duidelijk enkele straten gans Stekene doorkruisen van het noordoosten naar het zuidwesten, overeenkomstig de richting Hulst-Boudelo. Via Sint-Jansteen, Sint-Jansteenstraat, Voorthoek, Hellestraat, Nachtegaalstraat, Verkenstraat, Hamer, Brugstokwegel en Polkenwegel kan men met droge voeten in Boudelo aankomen. Over die route moet slechts één laagte onder de 5 m. worden overbrugd in de Grote Huicke. Deze laagte werd overbrugd, zoals de naam het blijkbaar wil verklaren door de Brugstokwegel. Bij het verdwijnen van de abdij lijkt het logisch dat enkele delen van deze route aan belang verloren hebben. Dit zou vooral met de Polkenwegel zijn gebeurd.

3. Evaluatie

De Polkenwegel is een spookwegel geworden. Slechts enkele sporen zijn overgebleven. Wil men echter ooit een historisch verantwoorde Boudeloroute ontwikkelen, dan zal men met de Polkenwegel rekening moeten houden.

3.2.27 HUICKWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 57, lengte 578 m. (zie kaart 10)

De Huickwegel is de verbinding tussen de Huickstraat en de Zeshoekstraat.

2. Beschrijving

Daar waar de Huickstraat in het begin een bocht van 90° maakt loopt de Huickwegel rechtdoor, naast de oprit van een woning. Hij is ongeveer 3 m. breed. Hierbij kan men zich alvast afvragen wie er het eerst was: de Huickwegel of de Huickstraat. Ook de Huickstraat is immers in haar verlengde nog steeds een gewone zandweg.

De Huickwegel omzeilt een depressie in de Huick, die vroeger geregeld onder water kwam te staan. Daardoor voorzag de weg de toegang tot de achterlanden. Na 250 m. maakt de weg een bocht naar rechts en loopt zo recht naar de Zeshoekstraat.

Enkel de eigenaars van de aanpalende gronden maken nu nog gebruik van deze weg die op zich niet onmiddellijk zal verdwijnen.

3. Evaluatie

Deze weg zou opnieuw gebruikt kunnen worden door fietsers die het gevaarlijke Bosdorp willen vermijden. Duidelijkheid is hier gewenst.

Kaart 10

- Brugstokwegel
- Polkenwegel
- Huikwegel

— open kerkwegel
- - - doorgemaaktekerkw.

275

Hammer

Wildernis

foto 12

Brugstokwegel

Huikbeek

Huikwegel

Polkenwegel

Brugstokwegel

Grote Huike

Bosdorp

Heerweg

Camping

3.2.28 MOORTELWEGELKEN

1. Ligging

Voetwegel nr. 55, lengte 766 m. (zie kaart 11).

De Moortelwegel begint in de Meersstraat ter hoogte van huisnummer 11. Als we het bordje "PRIVAAT" negeren, kunnen we de Moortwegel + 250 m. volgen. Daarna lost de wegel op in het weiland. Driehonderd meter verder vinden we hem terug in de Kwakkelstraat.

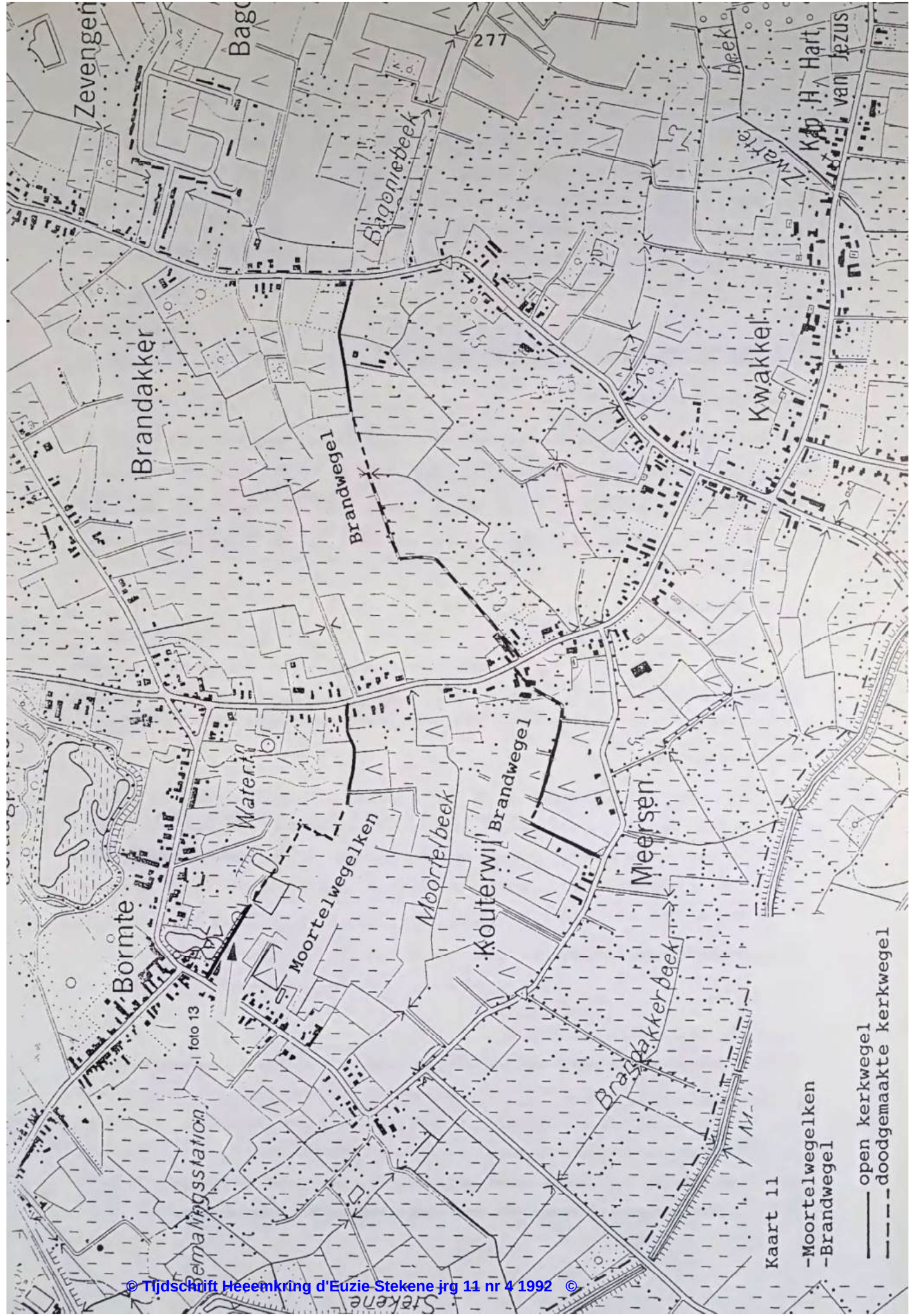

Foto 13: Moortelwegelken, vissen in oude kleiputten

2. Beschrijving

Vertrekkende vanuit de Meersstraat loopt de wegel langs enkele vijvers. Het zijn oude kleiputten waarop nu gevist wordt. Voorbij de visputten gaat de wegel over in weiland (foto 13). Om nu het spoor van de wegel terug te vinden, vertrekken we vanuit de Kwakkelstraat. Naast huisnummer 46, volgen wij de afgesloten wegel zo'n 200 m. Hierna verdwijnt de wegel opnieuw in het landschap.

Het gebruik van het Moortelwegelken is niet moeilijk te raden. Enerzijds was er de weg die leidde naar het centrum van het dorp, meer bepaald de kerk. Anderzijds was de wegel verbonden met de kleiputten. Praktisch op de wegel zelf is er een steenbakkerij geweest. De Moortelweg zelf had een aftakking naar het gelaag. Dit stukje wegel is niet opgenomen in de Atlas der Buurtwegen.

Kaart 11

-Moortelwegelken
-Brandwegel

— open kerkwegel
- - - doorgemaakte kerkwegel

3. Evaluatie

Het Moortelwegelken is door de aangelanden volledig geprivatiseerd. Het gedeelte langs de Meersstraat wordt nog enigszins gebruikt door wandelaars die eens tot aan de visput slenteren. Maar de kant langs de Kwakkelstraat is op een niet mis te verstane manier afgesloten. Het is duidelijk: de Moortelwegel wordt hier beschouwd als een servitudeweg.

3.3 Kerkwegels Stekene, omgevormd tot straat

3.3.1 MEULENSTRAETWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 47, lengte 523 m. (zie kaart 6)

Bokkestraatje genoemd, tot voor enkele jaren een smal wegeltje dat door het veld een verbinding maakte tussen de kerk en de Molenstraat. Thans Sparrenhofdreef.

3.3.2 BERGWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 65, lengte 1345 m. (zie kaart 4)

De Bergwegel is de verbinding tussen de Vennestraat en de Prinsenstraat.

2. Beschrijving

Alhoewel aangeduid als wegel in de Atlas der Buurtwegen, wordt het grootste gedeelte van de wegel door de gemeente beschouwd als straat, n.l. het gedeelte van de Bergstraat tussen de Vennestraat en de Koewachtwegel. Het resterende gedeelte van de wegel werd in het begin van de jaren tachtig samen met de Hazenhoek gebetonneerd.

3.3.3. GREFFIERSGARSWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 50, lengte 573 m.

De Greffiersgarswegel werd volledig opgenomen in de Ketelaarsgrasstraat.

3.3.4 GELAEGSTRAETJE

1. Ligging

Voetwegel nr. 46. Was de verbinding tussen Stekene en de Heikant.

Werd in 1862 aangepast samen met het Kerkstraatje tot Kerkstraat.

3.3.5 VIJFAKKERWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 70, lengte 324 m.

Werd in 1862 opgenomen in Nieuwdorp.

3.3.6 LAMSTRAETWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 54, lengte 443 m. (zie kaart 9)

De Lamstraetwegel is de verbinding tussen de Lamstraat en het Oost-Eindeken.

2. Beschrijving

De wegel is blijkbaar reeds jaren verdwenen. Maar door de aanleg van de ambachtelijke zone is er nu een deel terug straat geworden. Vanuit de Lamstraat tot aan de automobielininspectie is een nieuwe straat getrokken die overeenkomt met de kerkwegel.

De verbinding met het Oost-Eindeken is verdwenen.

3. Evaluatie

De ambachtelijke zone is nog volop in ontwikkeling, nieuwe beslissingen moeten in evenwicht zijn met mens en milieu.

Vreemd toch dat de verlorengewaande wegels plots een nieuwe bestemming krijgen.

3.4 Kerkwegels Stekene, die volledig verdwenen zijn

3.4.1 TREKMUTSWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 69, lengte 288 m. (zie kaart 3)

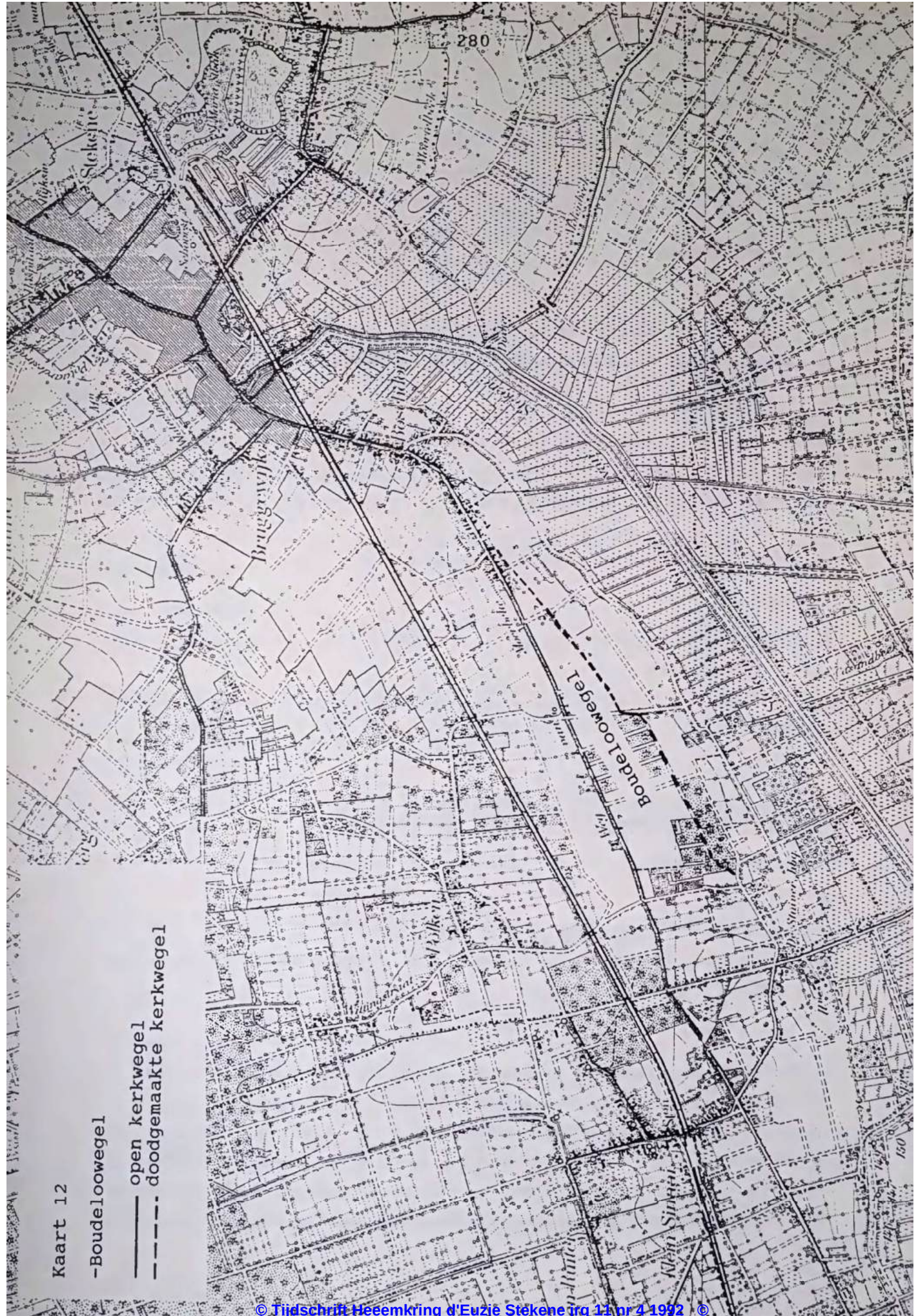
De trekmutswegel begint in de Heistraat ter hoogte van de Prinsenstraat en eindigt in de Bukedreefwegel.

2. Beschrijving

In de Heistraat, tussen de huizen nr. 80 en 86, ligt de Trekmutswegel er overwoekerd bij. Een pseudo-hek verraaft zijn ligging waarna hij 30 m. verder in een bosje verdwijnt. Achter dit bosje liggen de terreinen van de voetbalclub "'t Straatje". Hier loopt de wegel onzichtbaar langsheen de krijtlijnen achter het doel naar de expresweg. Over de expresweg is de wegel terug zichtbaar tussen twee percelen bos waar de toegang afgesloten is.

-Boudeloowegel

— open kerkwegel
- - - - - doodgemaakte kerkwegel

3.4.2 BOUDELLOWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 56, lengte 2000 m. (zie kaart 12)

De Boudelowegel situeert zich in de Belram. Hij begint ter hoogte van de Colputstraat en loopt dan evenwijdig met de Heimeersstraat en de Heirweg richting Klein-Sinaai, waar hij uitkomt aan de Lunterbergstraat.

Van zijn oorspronkelijke ligging is niets meer overgebleven. Enkel op de stafkaart van 1948 zijn nog enkele fragmenten te zien. De nabijheid van de Heirweg en de Heimeersstraat zullen de weg wel overbodig gemaakt hebben.

3.4.3 KLEIN PADJE

1. Ligging

Voetwegel nr. 71, lengte 170 m. (zie kaart 1)

Het Klein Padje begint in Nieuwdorp en eindigt in de Koewachtstraat. Het snijdt dan ook de haakse bocht af die de twee straten verbindt.

Het Klein Padje is volledig opgegaan in een woonverkaveling.

3.5 Kerkwegels Kemzeke, volledig of gedeeltelijk in gebruik

De Kemzeekse voetwegels behandelen we in een hoofdstuk gescheiden van Stekene omdat de registratie van de wegen uit een ander atlas komt. Zo zou het samen behandelen van de wegels verwarring kunnen brengen in de nummering van de wegen.

Zo is weg nr. 34 bijvoorbeeld in de Atlas der Buurtwegen van Stekene de Heimeersstraat.

In de Atlas der Buurtwegen van Kemzeke echter is nummer 34 de Brandwegel. Voetwegel nr. 30 (de Kapelweg), voetwegel nr. 37 (de Reinakkerwegel), voetwegel nr. 38 (Klein Padje) en voetwegel nr. 39 (de Kluisenmolenwegel) worden niet besproken omdat zij thans bij de gemeente Sint-Gillis behoren.

3.5.1 BRANDWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 34, lengte 1580 m. (zie kaart 11).

De Brandwegel verbindt de Kouterwegel met de Bagoniewijk te Sint-Pauwels. De wegel begint in de Meersstraat aan huisnummer 51, loopt over de Kouter, kruist de Kwakkelstraat en loopt verder over de Brandakker waar hij eindigt in de Vlasrootstraat: de gemeentegrens tussen Stekene en Sint-Gillis of beter nog Kemzeke en Sint-Pauwels.

2. Beschrijving

De Brandwegel kan ingedeeld worden in twee delen. Het eerste gedeelte, Meersstraat - Kwakkelstraat, begint aan huisnummer 51 in de Meersstraat en loopt + 150 m. verder dood. Hij wordt hier gebruikt als toegang tot de weilanden. Via een klein paadje, bereiken wij opnieuw de Brandwegel. Hier loopt hij door een bos dat gebruikt wordt door recreanten. Na 250 m. wordt de wegel ingepalmd door een veekwekerij die uitmondt in de Kwakkelstraat. Het tweede gedeelte van de Brandwegel is enkel nog toegankelijk vanuit de Vlasrootstraat. Hier leidt de wegel naar enkele akkers en weekendverblijven waar hij na 300 m. doodloopt. Eens over de Brandakkerbeek is de wegel opgeslokt door een veehoudersbedrijf. De Brandwegel was voor de mensen van de Kouter de verbinding met Sint-Pauwels en Kemzeke-dorp. Op dit moment wordt hij enkel nog gebruikt als landbouwwegel en als toegangsweg voor weekendverblijvers.

3. Evaluatie

Alhoewel op de stafkaart van 1981 de Brandwegel nog bijna volledig aangeduid staat, is op dit moment het grootste gedeelte van de wegel in gebruik genomen door landbouwbedrijven.

Dit toont aan dat, willen we de kerkwegels in onze gemeente bewaren, er dringend maatregelen moeten genomen worden door de gemeentelijke overheid.

3.5.2 TRUWEELWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 35, lengte 773 m. (zie kaart 13).

De Truweelwegel is een verbinding van de Lamstraat met de baan Sint-Niklaas - Hulst, de huidige Stationsstraat. Later werd de wegel doorgesneden door de spoorweg.

Tussen de wegel en de baan naar Hulst werd het Station van Kemzeke gebouwd.

2. Beschrijving

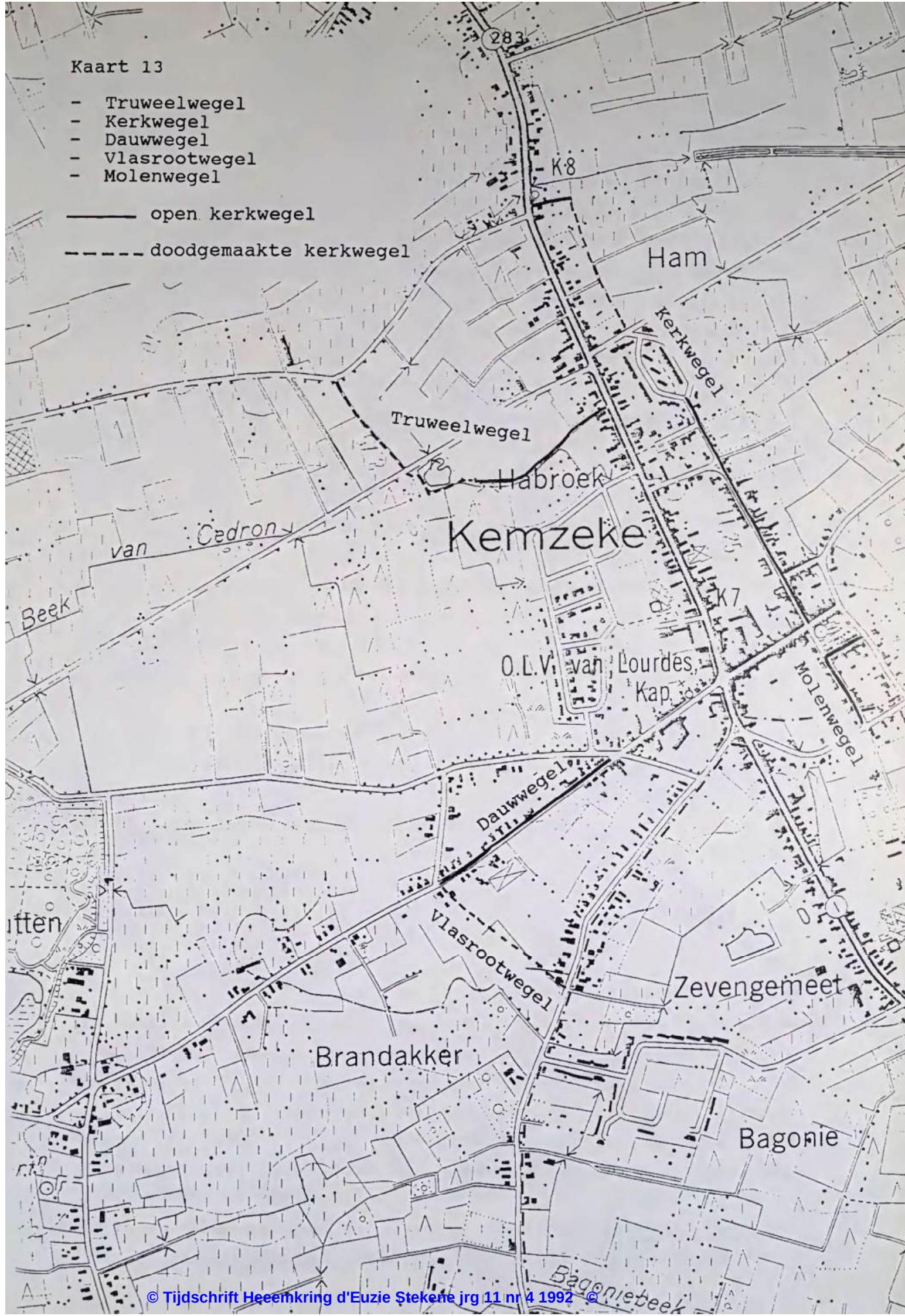
Op de stafkaart van 1948 is de wegel nog integraal te zien. Op de kaart van 1968 en 1985 is er enkel nog een wegel, vertrekkend vanuit de Stationsstraat aan huisnummer 86, die naar achteropliggend land loopt. De oude spoorzate is van hieruit niet meer te bereiken.

Kaart 13

- Truweelwegel
- Kerkwegel
- Dauwegel
- Vlasrootwegel
- Molenwegel

— open kerkwegel

----- doodgemaakte kerkwegel

3.5.3 BOTERWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 29, lengte 1477 m. (zie kaart 14)

De Boterwegel is een verbinding tussen de Kemzekestraat, de Kattestraat en Drieschouwen. Mede door de watergang aan de spoorwegzate, die geen overbrugging heeft, is de wegel herleid tot een servitudeweg in de Kemzekestraat en de Kattestraat. Het gedeelte Kattestraat - Drieschouwen ligt nu op het grondgebied van Sint-Gillis.

3.6 Kerkwegels Kemzeke, omgevormd tot straat

3.6.1 MOLENWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 31 (zie kaart 13)

De Molenwegel liep ongeveer ter hoogte van de huidige Molenstraat en de Napoleon Bohijnstraat. Over de Heerbaan liep de wegel verder op het grondgebied van Sint-Pauwels tot aan de baan Sint-Niklaas - Hulst. De wegel dankte zijn naam aan de molen die stond op de hoek van de Molenwegel en de Heerbaan.

Op 8 maart 1875 werd een eerste gedeelte van de wegel rechtgetrokken en omgevormd tot de Molenstraat. In 1937 werd het resterende stuk van de Molenwegel in Kemzeke omgevormd tot de Napoleon Bohijnstraat. Het gedeelte van de wegel op het grondgebied van Sint-Pauwels is gekend als het Sint-Pauluspad.

3.6.2 KERKWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 28 (zie kaart 13).

De Kerkwegel valt voor een groot stuk samen met de huidige Nationalestraat en de Reinaertlaan. De wegel loopt zacht naar de baan Sint-Niklaas - Hulst toe, waar hij uitkomt ter hoogte van de Lamstraat. In 1929 werd een gedeelte van de Kerkwegel omgevormd tot woonstraat. De straat werd tot Nationalestraat omgedoopt ter gelegenheid van de viering van honderd jaar België. Een tweede aanpassing van de Kerkwegel gebeurde met de aanleg van de Reinaertlaan. De derde aanpassing dateert van 1989 toen men een stukje aan de Voorhoutstraat aanpaste. Het grootste gedeelte van de resterende Kerkwegel is in het landschap niet meer te herkennen.

Kaart 14

- Boterwegel
- Bekwegel
- Trompwegel (Kemzeke)

— open kerkwegel

- - - doodgemaakte kerkwegel

3.6.3 DAUWWEDEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 32 (zie kaart 13).

De Dauwwegel was de verbinding van de Dauwstraat met de Stekenestraat. Of, met andere woorden, de weg van de Bormte tot Kemzekedorp. In 1875 werd de weg doorgetrokken tot aan Kemzekedorp in een nieuwe straat, de huidige Regentiestraat.

3.7 Kerkwegels Kemzeke, die volledig verdwenen zijn

3.7.1 BEKWEDEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 27 bis, lengte 579 m. (zie kaart 14).

De Bekwegel liep tussen de Heerbaan en de Kemzekestraat. De wegel is sinds mensenheugenis verdwenen.

3.7.2 VLASROOTWEDEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 33, lengte 394 m. (zie kaart 13).

Nog een verdwenen wegel is de Vlasrootwegel. Hij lag in het verlengde van de Kleine Dauwstraat en liep tot aan de Vlasrootstraat. Op het grondgebied van Sint-Pauwels werd hij verlengd tot aan de baan Sint-Niklaas - Hulst. Op de stafkaart van 1948 is de wegel nog volledig intact, maar op de kaart van 1967 zijn er op de toegang tot de wegel reeds huizen gebouwd en is hij volledig verdwenen.

3.7.3 TROMPWEDEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 37, lengte 1177 m. (zie kaart 14).

De Trompwegel vormt samen met de Gaverwegel en de Reinakkerwegel, die nu op het grondgebied van Sint-Gillis liggen, een verbinding tussen Sint-Jansteen en de wijk Het Hol. Deze is niet dezelfde als de Trompwegel die staat aangegeven op het stratenplan van de gemeente Stekene (zie 3.2.23).

2. Beschrijving

Door de aanleg van de expresweg en herschikking in het landschap is van de Trompwegel niet veel meer terug te vinden. Aan de hand van de Atlas der Buurtwegen en de situatie ter plaatse is het onmogelijk de juiste ligging van de wegel te lokaliseren. De aanduiding van de wegel op kaart 14 is dan ook maar bij benadering aangegeven.

3.7.4 HELLESTRAATWEGEL

1. Ligging

Voetwegel nr. 36, lengte 420 m. (zie 3.2.20 de Vaertgatwegel).

De Hellestraatwegel is het gedeelte van de Vaertgatwegel dat op het grondgebied van Kemzeke loopt. In 1969 werd hij aangepast zodat hij thans volledig op Stekens grondgebied loopt.

ALGEMEEN BESLUIT

De situatie van de Stekense kerkwegels kan men op zijn minst tweeslachtig noemen.

Enerzijds is er de officiële situatie, gebaseerd op de wettelijke consequenties van de Atlas der Buurtwegen.

Anderzijds is er de feitelijke situatie, nl. de staat waarin de kerkwegel zich bevindt. Deze varieert van kerkwegels in goede staat, over kerkwegels met een gedeeltelijke functie, tot kerkwegels die volledig verdwenen zijn.

Uitgaande van de feitelijke situatie dient de waarde van de kerkwegel op zich beklemtoond te worden:

1. hun belang op natuurlijk vlak: de kerkwegels bieden ons de laatste kans om in contact te komen met het rijke natuuraanbod.
2. hun belang voor de recreatie: bepaalde stukken lenen zich tot ontwerp van unieke wandel- of fietsroutes.
3. hun belang voor de verkeersveiligheid: het opnieuw in gebruik nemen van de wegels door voetgangers en fietsers zou de verkeersveiligheid ten goede komen. Voor voetgangers en fietsers kunnen kerkwegels een goede verbinding vormen tussen de dorpskom en de verschillende wijken van de gemeente. Het in gebruik nemen van nieuwe wegen zou moeten overwogen worden.

Een verdere verloedering van dit waardevol landschappelijk erfgoed dient ten allen prijze vermeden. Dit kan:

1. door de gouvernementele verzoeken om de kerkwegels te heropenen op te volgen.
2. door naamborden te plaatsen, zodat de wegels, naar de bevolking toe geofficialiseerd worden. Zo zou in de toekomst het wederrechtelijk afsluiten van de wegels vermeden worden.
3. door wegels te integreren in de Stekense wandelroutes.

Het Stekens natuurrpatrimonium is uniek, de laatste jaren wordt er echter op allerlei manieren roofoebouw gepleegd. Daarom willen we een ruime oproep richten tot alle Stekenaren, de talrijke verenigingen en het Gemeentebestuur. In het belang van de huidige en de toekomstige generaties durven we hopen op een eerlijke en moedige aanpak.

Moge deze inventaris dan ook het begin zijn van een constructieve dialoog ter zake.

GUY DE BRANT

LUC DE BRANT

STANY DE RECHTER (juridische benadering)

